

Varga

3/2

IS GRAFIKA

IS GRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE

	A.-B ^m			AGy			
1	2	3	4	5	6	7	8
							
9	10	11	12	13	14	15	16
		B.D.			BF		
17	18	19	20	21	22	23	24
			C			CsK	
25	26	27	28	29	30	31	32
			D	Di			
33	34	35	36	37	38	39	40
	FD	Fd		F			GG
41	42	43	44	45	46	47	48
	G.J.	Gm		G		GE	
49	50	51	52	53	54	55	56
	Gy						
57	58	59	60	61	62	63	64

1. Ábrahám Rafael - 2. Aggházyné Balló Mariska - 3. Akantisz Viktor - 4. Albert Tamás - 5. Almási Gyula Béla - 6. Andruskó Károly - 7.-10. Arató Gyula - 11.-12. Bajor Ágost - 13. Bajusz Mihály - 14. Balázsfi Rezső - 15. Bálványos Huba - 16.-18. Bánszky Tamás - 19. Bariss Dezső - 20. Back Ö. Fülöp - 21. Bem József - 22.-25. Bordás Ferenc - 26.-27. Buday György - 28.-29. Conrad Gyula - 30. Cserna József - 31. Csipkés Kálmán - 32. Dallos Hanna - 33. Dely István - 34.-35. Diskay Lenke - 36.-37. Divéky József - 38.-39. Drahos István - 40. Élesdy István - 41. Farkas Rezső - 42.-43. Fáy Dezső - 44. Fejér Kálmán - 45.-47. Fery Antal - 48.-49. Gacs Gábor - 50. Gábor Imre - 51. Gácsi Mihály - 52. Gál (Gerstenbrein) Ferenc - 53.-54. Gara Arnold - 55. Gebauer Ernő - 56. Gross Arnold - 57. Gutory Klára - 58. Gyarmati N. - 59. Hajós Éva - 60. Hamerli László - 61.-64. Haranghy Jenő

KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE — XII. ÉVF. 2. SZÁM
ZERKESZTŐ: GALAMBOS FERENC — A KIADÁSÉRT FELEL:
ÉTHY ISTVÁN K. B. K. TITKÁR — BUDAPEST, II. JÚLIA U. 2/C.

MÁSODIK BALATONI KISGRAFIKAI BIENNÁLÉ 1973

A keszthelyi Balatoni Múzeum gyűjteményei, tudományos és tudomány
szerűsítő tevékenysége révén igen előkelő helyet vívott ki magának a ma-
r muzeumok sorában. A hatvanas évek végén Poór Ferencnek, a járási mű-
vészeti osztály vezetőjének és a jónevű ex libris gyűjtőnek ösztönzésére a
múzeum elhatározta, hogy kisgrafikai gyűjteményt állít fel és azt idővel a mű-
hazai központi gyűjteményévé fejleszti. (Múzeumaink közül ex libris gyűj-
temény a század eleje óta az Iparművészeti Múzeum is foglalkozik.) A gyűj-
temény kiépítése - hála a gyűjtők és művészek megértő támogatásának - igen
gyorsan haladt; idekerült többek között Prof. Soó Rezső világviszonylatban is
ismert gyűjteményének közel 18.000 lapot kitevő duplumanyaga is.

A Balatoni Múzeum nem elégedett meg az ex libris gyűjtemény felál-
lításával, állandó fejlesztésével és korszerű tudományos feldolgozásával, de el-
határozta, hogy két évenként pályázatokkal egybekötött kiállítások keretében
ot teremtsen arra, hogy a magyar ex libris és általában a kisgrafika fejlődé-
sét a gyűjtők és a művészek egyaránt nyomon követhessék. Így jött létre 1971-
ben az I. Balatoni Kisgrafikai Biennálé, amely szerény kezdeti adottságai el-
re is nemcsak a kisgrafika minden barátjának okozott őszinte örömet, de
látogató külföldieknek is maradandó képzőművészeti emlékekkel szol-
gált. És akik attól féltek, hogy ez a bátor kezdeményezés az első kísérlettel

BOGNÁR Zoltán linómetszete X3

hamvába hal és abba marad, azokra rácáfolt a II. Balatoni Kisgrafikai Biennálé 1973. június 8-án történt megnyitása, ékes bizonyságául annak, hogy a magyar karakter egyik jellemzőjeként számontartott "szalmaláng" a szocialista kulturpolitika tudatformáló hatása következtében eltűnőben van és ez nem kis eredmény.

A keszthelyi II. Balatoni Kisgrafikai Biennálé létrejötté a Balatoni Múzeum mellett a Veszprém megyei Tanács anyagi áldozatkészségének és a Veszprém megyei Múzeumok Igazgatósága nélkülözhetetlen erkölcsi támogatásának köszönhető. A kiállítás 39 magyar művész 153 ex librisét és egyéb kisgrafikája mellett négy művész egy-egy szabad grafikáját is bemutatta, amelyek témájuknál fogva illeszkedtek a kiállítás anyagába. A kiállításon csakis a legutóbbi két év alatt készült kisgrafikai alkotások szerepelhettek és így a kiállítás joggal tekinthető napjaink magyar ex libris művészeti seregszemléjének. Amilyen öröndetes a műfaj ma már világszerte elismert idősebb művészeinek a felvonulása (Andruskó Károly, Dániel Viktor, Deák Ferenc, Diskay Lenke, Fery Antal, Józsa János, Kőhegyi Gyula, Makky György, Menyhárt József, Meskó Anna-Póka György, Perei Zoltán, Stettner Béla - 10 lappal -, Trojan Marian József, Várkonyi Károly) és a nagyon tehetséges fiatalok, vagy a műfaj terén eddig ritkán alkotó művészek szereplése (Bognár Zoltán, Bor István, Herceg István, Juhász Miklós, Karkus István, Kiss Terézia, Kórusz József,

Árkai Ferenc neg.rézkarca C3

Ács Gyula, M. Lendvai Katalin, Medgyésy Miklós, Mészáros Imre, Mogyósy József, Moskál Tibor, Nagy László, Papp György, Proksza László, Són Sándor, Szendőfi Pál, Széky Piroska, Szilágyi Imre, Szunyogh András, Varga Edit, Venczel Angyalka, Vén Zoltán) – annyira hiányoztak azok a írók (Csohány Kálmán, Kass János, Gy. Molnár István, Reich Károly, Nándor Lajos stb.), akik szereplése nélkül a magyar ex libris bemutatása nem lehet teljes és akinek kisgrafikai a biennálé művészi színvonalának emeléséhez nagyban hozzájárulhattak volna.

A kiállítás rendező bizottsága természetesen csak abból az anyagból dolgozhatott, amelyet a felsorolt művészek beküldtek. Így a biennálé művészi színvonalát nem annyira a kiemelkedő alkotások (bár azok is voltak!), hanem inkább a jó átlag képviselte. Szegénykezésre persze nincs okunk és hogy dicsekedhettünk jobban, arról a távol maradó művészek nem kis mértékben tehetnek. A Balatoni Kisgrafikai Biennálé azonban – hisszük és bízunk benne – ennek ellenére a legjobb úton van ahhoz, hogy ott legyen a rangos magyar művészeti biennálék sorozatában. Ehhez elsősorban a díjak felemelése és megelőző hírverés nagyobb intenzitása adhatna jó segítséget. Nem ártana az elkövetkező években a Miskolci Grafikai Biennálé gyakorlatát és a következő kiállításokon a beérkező anyag mellett bemutatnánk a műfaj egy-egy kiemelkedő egyéniségének lehetőleg teljes munkásságát is.

JÓZSA János
linómetszete X3

A II. Balatoni Kisgrafikai Biennálé, akárcsak az első, pályázatokkal volt összekötve. A zsűrinek (Csizmadia Zoltán, Jancsó Ildikó, Kondor Lajos) nem lehetett könnyű dolga, de döntésével nagyjából mégis egyet kell értenünk. A nívódíj I. fokozatát Deák Ferenc, II. fokozatát Stettner Béla, III. fokozatát Andruskó Károly kapta meg. A balatoni történelmi témák díját Bogárnár Zoltán, a balatoni témák díját Trojan Marian József, a balatoni táj híres emberei témájának díját Diskay Lenke, a Petőfi emléktéma díját Fery Antal nyerte el. A díjazott alkotások méltán foglalnak helyet a magyar kisgrafika művészet történetében.

A kiállítást Baranyi Judit rendezte a tőle megszokott kiváló tudással és problémaérzékenységgel. A nívós kiállítási katalógust Poór Ferenc szerkesztette, előszavát Galambos Ferenc írta. A lapleírások gondosak, egyedül a készítés évi elmaradását hiányoljuk. Az illusztrációs anyag kiválasztása és mennyisége a katalógus terjedelméhez viszonyítva megfelelő. A címlap – amely Kőhegyi Gyula rézmetszete után készült –, a katalógus művészi összképének kialakításához sokban hozzájárult.

Spectator

In memoriam
Kisfaludy Sándor

LUSTIG ISTVÁN

Antonín DOLEZAL klisérajza

A két világháború között a magyar ex libris gyűjtők két egyesület: a budapesti MEGE és a debreceni Ajtósi Dürer Céh köré tömörültek. A két egyesület taglétszáma fennállásuk alatt kb. háromszázra tehető; közülük Prof. Soó Rezső, Arady Kálmán és Lustig István gyűjtőtevékenysége volt a legeredményesebb. Gyűjteményeiket, azok nagysága és értékes anyaga miatt nyilvánították és megbecsülte az egész nemzetközi ex libris élet. Prof. Soó Rezső és Arady Kálmán gyűjtőtevékenységével és gyűjteményével már többször foglalkoztunk, Lustig István ezirányú munkássága azonban kevesek előtt ismert. Megemlékezésünkkel elébe akarunk vágni annak, hogy emléke feledésbe merüljön, annál is inkább, mert a nevére készült, szebbnél-szebb lapok a világ minden nagy gyűjteményében megtalálhatók és a magyar ex libris életnek egy igen termékeny, eredményekben gazdag szakaszára emlékeztetnek.

Lustig István 1903. október 28-án született a Somogy megyei Lábod községben. A család később Szegeden telepedett le, ahol Lustig István édesapja a Royal szálló tulajdonosa volt. Lustig István Szegeden végezte középiskolai tanulmányait, majd a szegedi Ferenc József Tudományegyetem jogkarára iratkozott be és ott 1926. szeptember 25-én avatták a jogtudomány doktorává. A kötelező ügyvédjelölti évek letöltése és az ügyvédi vizsga letétele után 1930-ban a Széchenyi tér sarkán álló házban ügyvédi irodát nyitott; a Szegedi Ügyvédi Kamara 1930. december 6-án iktatta tagjai sorába.

Imre Hofner

Italo ZETTI fametszete X2

HOFFER fametszete X2

A fiatal ügyvéd csakhamar a legkeresettebb szegedi ügyvédek közé sorakodott fel magát, klientúrája évről-évre gyarapodott és anyagi gondoktól mentes volt. A jogász foglalkozás azonban nem töltötte ki egész életét; a művelődés embere az irodalom, a színház, a zene, a képzőművészet iránt érdeklődött. Ekkor fogott az ex libris gyűjtéshez is. Hogy éppen erre a választásra, abban nagy szerepe volt az akkori virágzó Szegedi Fiatal Művészeti Kollégiumának, ezen belül Buday György fametszői tevékenységének és sikereinek, de belejátszott ebbe a közeli Debrecenben működő Dürer Céh vonzása és a Szegeden született, de sokáig Debrecenben élő Vadász Endrével való barátsága is. Gyűjteményének kiépítéséhez megannyi anyagiakkal rendelkezett, cserelapjainak száma évről-évre nőtt. E nagy részének kimagasló művészi színvonala arra vall, hogy Lustig István nemcsak pénze volt, de ízlése is. Az Ajtósi Dürer Céh 1936. évi jegyzékében már 156 saját nevére készített ex librisrel szerepelt, amelyeken rézmetszet (Ottohans Beier, Woyty Wimmer, Michel),³¹ rézkarc (Kunst, Révész Kornél, Radványi-Román, Markó, Stoltz, Stastny, Parobek, Pál, Haranghy Jenő, Bajos Ágost, Vadász Endre stb.), 50 fametszet (Vadász, Menyhért, Selmeczi, Révész, Bobrovolsky, Dolezal, Dorogi, Beran stb.), 10 linometszet (Vadász, Buday, Révész, Radványi-Román, stb.), 1 litográfia (Stoltz), 60 pedig klisé (Vadász, Bartos, Dinnyés,

Schorr, Bayros, Petry, Gergely, Leidenfrost, Szabó Magda, Németh Nándor, Beck stb.) Egy év múlva, a MEGE 1937. évi cserejegyzékben már 194 lapot kínál, amelyek között 4 rézmetszet, 50 rézkarc, 60 fa- és linometszet, valamint 80 klisé szerepel. Az általa foglalkoztatott művészek köre is bővül; a már ismerteken kívül Hackertől, Ranzenhoffertől, Zádor Istvántól is van rézkarca. Cserelapjainak további szaporodásáról, a réztechnikájú lapok előretéréséről tanuskodik a MEGE 1939. évi cserejegyzéke. Ekkor már 320 saját lappal rendelkezett (15 rézmetszet, 100 rézkarc, 150 fa- és linometszet, valamint 80 klisé), a rézmetszők között már ott találjuk Bordás Ferencet, Pohárnok Zoltánt, Simeket, a rézkarcos lapok művészei között a már akkor is világhíres Fingestent, az olasz Vannuccinit, Mazzolit, Badodit, a német Henne-t, Hölzer-Weinecket, míg a fa- és linometszők sora Fingestennel, Bordás Ferencel, Toni Hoferrel, Rose Reinholddal és Italo Zettivel gazdagodott.

Ha áttekintjük a Lustig-féle lapok művészeinek névsorát, hazánk és a külföld minden kiemelkedő és jelentős ex libris művészt megtaláljuk közöttük. A magyar művészek közül Buday György és Vadász Endre dolgoztak a legtöbbet a részére, ami érthető, hisz e kor magyar ex libris művészetére a fametsző Buday György és a rézkarcoló Vadász Endre nyomta rá a bélyegét. Vadász-lapjainak a száma több, mint negyven és ez Vadász ex libris munkásságának közel husz százalékát teszi ki. Menyhárt József ugyancsak sok lapot metszett neki. De a magyar művészek közül ott van mindenki, aki a kor ex libris művészetében számított valamit. Jól honorálta a tehetséges, kezdő művészeket is (Bordás Ferenc stb.) Schorr- és Dinnyés-lapjai pedig arra mutatnak, hogy minden szegedi grafikust pártfogásba vett. A részére dolgozó külföldi művészek között ugyancsak megtaláljuk a korszak minden nagy alkotóját. A magyar gyűjtők közül egyedül neki volt Italo Zettitől saját lapja, de magyar viszonylatban Fingestentől is neki volt a legtöbb ex librise. Az idősebb és fiatalabb generációkból az olasz (Vannuccini, Mezzoli, Badodi), a német (Kunst, Beier, Woyty-Wimmer, Toni Hofer, Rose Reinhold) és a cseh (Fleissig, Parobek, Dolezal) művészek vezető szerepet töltöttek be Európában ex libris művészetében.

Lustig István saját lapjainak a száma a negyvenes évek elején már megközelítette a háromszázötvenet. A saját lapjai mellett idegen lapokkal is cserélt, melyek ducait, lemezeit tulajdonosuktól megvásárolt. A több mint 400 lapból álló csereanyag melynek közel harminc százalékát réztechnikájú lapok tették ki, módot adott Lustig Istvánnak arra, hogy rendszeres cserével bonyolítson le az egész világgal. A kor minden komoly gyűjtővel kapcsolatban állt és gyűjteményét nemzetközi viszonylatban is a legnagyobb gyűjtemények között tartották számon.

Természetesen Lustig István tevékeny tagja volt úgy a MEGÉ-nek, mint az Ajtósi Dürer Céhnek. A MEGE kimagasló gyűjtőtevékenységét azzal honorálta, hogy 1937-1940 között a választmány tagjává választotta. Mint a rendezőbizottság tagja, komoly szerepet vállalt a szegedi, 1934. október 21-28. között megrendezett nemzetközi ex libris és alkalmi grafikai kiállítás létrehozásában; a kiállítás legszebb modern lapjai a Lustig-gyűjteményből származtak. Igen komoly anyaggal szerepelt az Ajtósi Dürer Céh által Debrecenben, 1935. december 18-26. között megrendezett ex libris kiállításon is (Ottoháza

Vz

DR LUSTIG ISTVÁN
• K Ö N Y V E •

VADÁSZ Endre rézkarca C2

DRAHOS István fametszete X2

rtól 40 lap, Alfred Gossmanntól 26 lap, Karl Micheltől 64 lap, tulnyo-
iszt rézmetszetek és rézkarcok); anyagát a kiállítási zsűri II. díjjal
stőzött érem) jutalmazta. (A fő díjat Prof. Soó Rezső, az I. díjat Nyireő
in kiállított anyaga kapta.)

Vadász Endréhez fűződő barátsága nemcsak abban nyilvánult meg, hogy
ran kereste fel ex libris megbízásokkal, de – különösen az egyre gyako-
külföldi érdeklődés kielégítésére – közzétette oeuvre-listáját is (Oeuvre-
logen ungarischer Exlibris-künstler. Redigiert Lustig István. I. Vadász
e, Szeged 1936, Verein Ungarischer Exlibrissammler und Graphikfreunde.
4 l.) Ezt a listát pof. Soó Rezső egészítette ki a Magyar Exlibris
. évi 4. számában.

A Lustig István részére készült ex librisek és alkalmi grafikák temati-
t nagy változatosság jellemzi, de a jogászi hivatás szimbolumai gyakran
k vissza lapjain. A megszokott jelképek: A paragrafus, a taláros bíró, a
ilíncselt rab stb. a különböző művészek asszociációs-készsége és teremtő
izája révén a legkülönbözőbb megoldásokban és ötletekben jelentkeztek.
nakörben legtalálhatóbb Német Nándor, sajnos csak klisékivitelbenkészült
, amelyen a szegekkel kivert nagy paragrafus felett megkínzott arccal
g a jogász, jelezve, hogy ebben a korban a jog nem mindig volt azonos
jagsággal. Sok aktos lap is készült Lustig István részére, de mindig de-
inkább a női test szépségét, mint erotikáját kihangsúlyozó felfogásban.
ki készült alkalmi grafikákon (ujjévi lapok, családi Ünnepekre szóló meg-
stb.) a családhoz való szeretet és ragaszkodás a központi téma, de
akkor feltűnnek – intő jelként – az egyre jobban elembertelenedő kor
ztrófájára utaló képi jelzések is.

Michel FINGESTEN klisérajza PL

A Lustig-féle gyűjtemény a negyvenes évek elején már meghaladta a harmincezer darabot. Értékét nemcsak az emelte, hogy a kor nagy művészei értékes sorozatokkal voltak benne képviselve, hanem az is, hogy az anyag igen gazdag volt rézmetszetű és rázkarcos lapokban.

A második világháború kitörése után igen megnehezült Lustig István élete. Egyre gyakrabban hívták be munkaszolgálatra és egyre hosszabb ideig volt oda. Mint munkaszolgálatos pusztult el 1944-ben, közelebbről meg nem határozható időpontban; a Szegedi Ügyvédi Kamara 1944. december 31-én törölte tagjai sorából azzal az indoklással, hogy "munkaszolgálatban elhunyt". Élete így esett áldozatul egy kegyetlen kornak, amely emberek millióit pusztította el.

Nemcsak a könyveknek, a gyűjteményeknek is megvan a maguk sorsa. És ez a sors nem mindig szerencsés, nem mindig megnyugtató. A jobbik eset az, ha egy komoly gyűjtemény gyűjtőjének halála után közgyűjteménybe kerül, a rosszabbik eset az, ha hozzá nem értő örökösök kezén szétszóródik. A Lustig-gyűjtemény sorsa mindkettőtől különbözik. Felesége egy darabig még őrizte a gyűjteményt, de aztán eladásra került és szerencsére egy tételben Prof. Soó Rezső tulajdonába jutott. A gyűjtemény megközelítőleg 40.000 lapot foglalt magában, ehhez járult még a Lustig-féle saját lapok nagy tömege.

ly DEGOUY fametszete X2

BORDÁS Ferenc fametszete X2

anyaga. Soó professzor a Lustig-gyűjtemény azon lapjait, amelyek saját teményéből hiányoztak (kb. 8.000 lap), abba osztotta be, a többi pedig diplomot cserére használta fel. Nagy része azonban megmaradt. Ennek önhető, hogy Soó professzor gyűjteményének az Iparművészeti Múzeum rée történt, ajándékképpen eszközölt átadása után a duplum-anyagból - nek tulnyomó részre a Lustig-féle gyűjteményből került ki - a készhelyi toni Múzeum kisgrafikai gyűjteményének is tudott juttatni mintegy 18.000 bot. A Lustig-féle gyűjtemény tehát így, egy kis kerülővel, mégis két os közgyűjteménybe került.

Lustig István ex libris gyűjtői tevékenysége igen nagy jelentőségű a ar ex libris gyűjtés történetében. Gyűjtőink közül mindmáig ő rendelke- a legtöbb és legszínvonalasabb csereanyaggal és ha gyűjteménye mennyi- eg alatta is maradt úgy a Prof. Soó Rezső-féle gyűjteménynek, mint Arady nán gyűjteményének, mint a korszak harmadik magyar legnagyobb gyűjte- re jelentős kulturértéket képviselt. És ki tudja, mivé fejlődhetett volna ha a keserű sors és a korai halál nem tesz pontot Lustig István gyűjtő- cénységének a végére. Tevékenysége így is tiszteletet parancsol és a ma- ex librisgyűjtés történetének legszebb lapjaira tartozik.

Galambos Ferenc

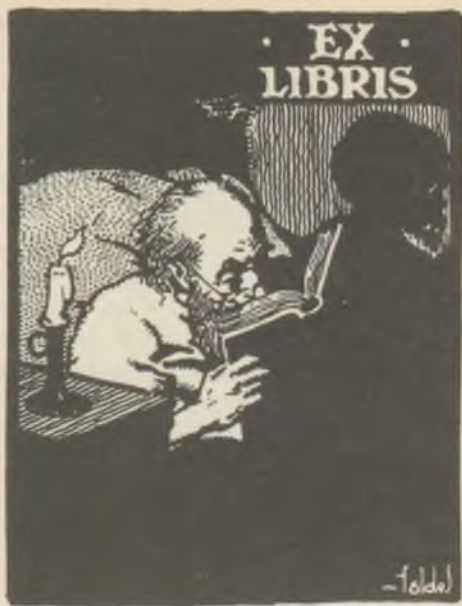
FÖLDES

IMRE

Földes Imre a huszadik század eleji magyar ex libris művészet uttörői közé tartozik. Nevét, munkásságát ma már alig ismerik és működéséről – értetlenségül – a legnagyobb kézikönyvek is hallgatnak. Nem tartozik ugyan a legnagyobbak, az iskola-alapítók, a stílusforradalmárok közé, de érdemes munkása volt kora művészeti életének; nem egy téglát hordott ahhoz a monumentális épülethez, amit úgy hívunk: Magyar művészet.

Földes Imre Budapesten született 1881. május 5-én. Művészeti kiképzését Budapest mellett a kor nagy képzőművészeti központjában: Münchenben, Berlinben és Párizsban nyerte. Mint festő és grafikus egyaránt széleskörű munkásságot fejtett ki; alkotásaival (olajfestmények, pasztellek, akvarellek, ceruzarajzok, litográfiák, monotípiák, rézkarcok stb.) 1905-től 1918-ig állandó szereplője volt a Képzőművészeti Társulat kiállításainak, de több ízben szerepelt a Nemzeti Szalon grafikai tárlatain is. A nagyközönség elsősorban mint plakátgrafikust ismerte és tartotta számon. 1918-ban Budapesten önálló grafikai műintézetet alapított, amelynek azonban az első világháborút követő pénzügyi romlás csakhamar végét vetett. 1921-ben a temesvári Helikon művészeti vezetője lett, 1935-ben pedig Bukarestben telepedett le. Életének e korszakáról ugyyszólván semmit sem tudunk; a nagy erdélyi folyóiratok (Erdélyi Helikon, Pásztortűz stb.), amelyek pedig rendszeresen beszámoltak a romániai magyar képzőművészeti életéről, nem említik a nevét. Nem ismerjük elhalálzásának az időpontját sem; valószínű, hogy az u.n. fajvédelmi törvények áldozatává esett.

Mint festő, a dekoratív irányzat híve volt, stílusa a szecesszió és a szecesszió között helyezkedik el. Gazdag tematikájában a tájkép, a portré, a arkép és az interieur vitte a vezető szerepet. A tárlatbeszámolók nem egy- elismerőleg emlékeztek meg róla; a nagybányaiak és a posztimpresszionis- nnellett azonban nem tudta a magyar festészet élvonalába verekednie ma-

Grafikai munkásságában elsősorban technikai sokoldalúságával hívta fel íra a figyelmet. Oldott naturalizmusa, lírikus hangulatai, romantikus nosz- ákat tükröző, a színekkel visszafogottan bánó grafikái a közönség köré- nem kis népszerűsége tettek szert. Mintagrafikus, elsősorban a plakátmű- et terén alkotott maradandót; Biró Mihállyal együtt nagy szerepe volt a i hatásokra épülő korai plakátszemlélettel szakító, folthatásos, homogén, színelületeket alkalmazó, nagyvonalúan sommázó, blickfangos új plakát- kialakításában. Azon kevesek közé tartozott, akik korán felismerték a í sajátos műfaji követelményeit, belső törvényszerűségeit, éppen ezért íjtai még ma sem hatnak elavultnak. Kitűnő plakátgrafikus felkészültsé- anusítja, hogy 1908-ban a Törley-plakátpályázaton, 1910-ben pedig a pa- -, tanszer- és iskolászer plakátpályázaton második díjat kapott. A huszas legnagyobb reklámszakkönyve (Bányász Jenő: A reklám. Bp. 1922.) két íjtját (Guttmann Béla harisnya szaküzlet - Margit krém) színes, kicsinyi- nellékletként adta. A Tanácsköztársaság magas színvonalu plakátművésze- két igen agitativ erejű és művészileg is kvalitásos plakátot köszönhet ne-

ki (Minden szeszessital végromlásba visz. 95 x 64 cm. - Szocialista termelésből fakad a jólét. 170 x 120 cm, Végh Gusztávval közösen). A maga korában szokatlanul a Képzőművészeti Társulat 1910. évi tavaszi tárlatán három plakáttervet (vizfestmények) is kiállított.

Földes Imre ex libris iránti érdeklődése a század első évtizedének a közepén jelentkezett. A Nemzeti Szalon 1908. évi grafikai kiállításán két litográfiát, egy ceruzarajzt és egy vizfestmény mellett meghívó- és ex libris tervekkel is kiállított. A korszak nagy ex libris seregszemléje, a Szent György Céh 1913. évi ex libris kiállítása öt ex librisét (tusrajzok) mutatta be; A Gyűjtő ex libris különszáma ezek közül kettőnek a reprodukcióját is közölte. Ex libriseiben a szecesszió már csak igen halvány nyomokban kísért, realista megfogalmazású kompozícióit mély gondolati tartalom és lírai érzékenység jellemzi; egyikén-másikán a fin de siècle morbid hangulata, fáradt életérzése is jelezhető. Ex libriseinek technikai kivitelezéséhez sokat vett át a plakátművészet fegyvertárából, de a kis méretekhez szelidítette azokat. Földes Imre ex libris munkássága számszerűleg nem nagyon jelentős, önálló kisgrafikai stílusával azonban jól illeszkedik bele a századelő sokarcu magyar ex libris művészetébe.

— bos —

Grazina Didejty

Grazina DIDEJTY
rézkarca C3-C5

GRAZINA DIDELYTĖ

A XIII. Nemzetközi Ex Libris Kongresszusig nem sokat hallottunk Grazina Didelytéről. Budapesten aztán megnyerte a Bartók-pályázat második és egyszerre a nemzetközi érdeklődés - és megbecsülés - homlokterébe került. Amikor pedig, 1971-ben, meglátogatta hazánkat és költő-férje társaságban alkalmunk volt megismerkedni vele, nemcsak a kiváló felkészültségű és sugárzó fiatalságát, csupaszív emberségét is megszerettük. Azóta szinte barátság fűzi a magyarsághoz és e barátságban mindkét fél csak a magyar gyűjtők felfokozott érdeklődése és a művész kisgrafikáin megőrzött magyar témák legalább is erre mutatnak. Közvetlenül a második világháború kitörése előtt, 1938-ban született. Középiskoláinak elvégzése után a Magyar Képzőművészeti Főiskola grafikai tagozatán tanult (1961-1968); diplomaként professzora, Jurkunas védőszárnyai alatt Ciurlionenė "Zöld erdő" című költeményéhez készített illusztrációkat. A jó könyvillusztrátor minden művével rendelkezik: beleélőképesség és szabad fantázia-szárnyalás, érzékenységi és megkapó kifejező erő, az irodalmi mondanivaló iránti lelkes és büszke teremteni akarás illusztrációinak jellemzői. Mint illusztrátor nem az irodalmi szöveg szolgálatára grafikus másolója, hanem egyenrangú partner; az irodalmi mondanivaló grafikai tükröképéből nemcsak az író nézi meg a világot, hanem a művész is.

Grazina Didelytė ex librisrel csak 1969. 6ta foglalkozik, de munkái-
val máris felzárkózott a nagy és világszerte jól ismert litván ex libris művé-
szek (Kmielauskas, Kisarauskas, Kucas, Gedminas, Vepauskas stb.) mögé.
Legt  bb  szor ex libris ki  llit  sokon szerepelt,   gy 1969-ben a "Vilnai ex librisek"
c. kiállitáson (Vilnius), 1970-ben Budapesten a XIII. Nemzetk  z  i Ex Libris
Kongresszus pályázati anyagának a kiállitásán, valamint a litván ex libris
vilnai kiállitásán. 1971-ben már Malkborgba is meghivt  k és ez nemzetk  z  i
rangot adott ex libris művészetének. Ugyanebben az évben több lapjával
részt vett a lengyelországi zenei t  m  ju ex librisek kiállitásán is. 1972-ben
pedig Helsing  rben, h  t lapja került a közönség   l  , mind rézkarcok. Mert
Grazina Didelyt  nek a rézkarc a kedvelt kifejezési eszköze. Szabad grafikái-
b  l 1971-ben a vilnai köztársasági grafikai kiállitáson mutatott be egy cso-
korra valót.

Szabad grafikáin az erdő, a f  k költőjeként jelentkezik. Az "  nek a
fákról", a "Szomoruf  z", "A fenyők szonátája" a litván erdők csendjét hoz-
z  k el hozzánk. A bölcsőtől a koporsóig h   tarsainkt  l bölcsességet tanulha-
tunk; Grazina Didelyt   művészete ehhez szolgál kalauzul.

Művészetének ex libris termése mindmáig kb. hatvan lapra tehető. Sok
ez vagy kevesé? Egy művész rangját sosem alkotásainak a száma, hanem m  -
v  sz  i értéke szabja meg.   s ha azt tekintjük, hogy Grazina Didelyt   hatvan
lapjával is nemzetk  z  i elismerést szerzett magának, a mérleg feltétlenül po-
zitiv. Bőven van m  g ideje arra, hogy alkotásainak a sz  m  t szaporitsa.

Grazina Didelyt   alkotásainak a formavilága a szecessziós beütésekkel
felgazdagított szürrealizmus. Érdekes m  v  sz  i vérkeveredés ez; minden Dide-
lyt  -lap vonallal meg  rt költészet. A realista magra épülő gondolat az érzel-
mi felfokozottság h  j  t  l nyeri el a hitelét; Gianni Mantero részére készült
lapján a korinthuszi oszlopfő levelei kivir  gzanak, Puzrowski részére készült
ex libris  n görcsös fáktól meg  lt sosemvolt sziklák felett lebeg a sas. A vonal-
finomságok, a maratás adta tónusok, a festékbe kevert ar  nypor csillogása nem
nélkülöznek egy fajta romantikát; Didelyt   romantikája azonban inkább tartal-
mi, mint formai és lényegében azt tudatosítja, amit mindenki érez, de keve-
sen mernek kimondani: Egy fajta romantika az embert az atomkorba is elkis  -
ri. Amikor a szecessziót említett  k, a Didelyt  -ex librisek burjánzó n  v  nydi-
szeire gondoltunk, amelyek a trópusi vegetációk törvényei szerint a nap felé
t  rnek és árasztják az   ltet   oxigént. Didelyt   egyes lapjainak a zsufolts  g
szecessziós örökség, gyakran megy el a végső határokig, de ott mindig meg-
  ll; tudja, hogy a növényi ornamentika további fokoz  s  ba a kompozició nem
halna bele. A lehetőségekkel való szélsőséges játék, a tulcsordul   mondaniva-
l   kord  ba szorítása arra vall, hogy a művész szuverén ura kifejezési eszkö-
zeinek.

Didelyt   művészetének h  jsz  lgy  kerei részben a mesék világába, rész-
ben a n  pm  v  szetbe nyulnak le. Ezért rokon művészete bizonyos fokig Berki
Viola művészetével. A viola = virág asszociáció bukkan fel a részére készít-
tett ex libris  n, m  g az Ebergényi Tibor részére készített lapon Eger multj  
k  l életre, Dobó v  t  zs  g  t, az egri csillagok ragyogását   lesztgetve. Két kis
nép fog itt kezét egymással. Szoritsuk meg ezt a gyenge asszonykezet, amely
képre váltja a megálmodott szépet, k  sz  net  l és biztatásul.

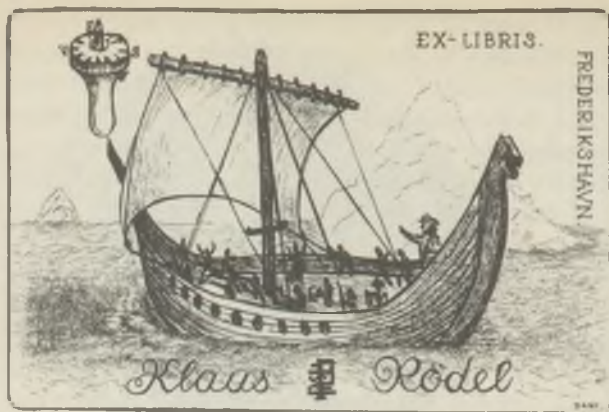
G. F.

DÁNIEL VIKTOR

Napjaink magyar grafikai művészetében különleges szerepet tölt be a jegynyomda művészkollektívája. E nyomda elsősorban bankjegyek és békék tervezésével és kivitelezésével foglalkozik; magas művészi színvonalát technikai felkészültségét mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy afajkban nemcsak a hazai igényeket elégítik ki, de állandóan dolgozik küldi megrendelésekre is (Északafrikai államok, közelkeleti államok, Mon- a stb.) Horváth Endre (1896–1954) vezetésével e nyomdában olyan fajta etsző iskola alakult ki, amelyhez csak a bécsi Cossmann-iskola tevé- sége hasonlítható; alkotói egyéni művészi adottságai mellett a nagyfoku, forosító grafikai technikai tudás, a nemes konzervatizmus, a klasszikus pozíciós rend, a valóság tisztelete s a művészi kalligráfia továbbfejlesz- hozza közös nevezőre. A Pénzjegynyomda Művészei (Nagy Zoltán, Gál nc, Vertel József, Kékesi László, Füle Mihály stb.) a magyar rézkarco- ézmetszők élvonalába tartoznak és a magyar kisgrafika nem kis nyeresé- mindnyájan ex libris-sel és alkalmi grafikával is foglalkoznak. E sok si- aratotott Művészegyüttes egyre többet emlegetett tagjai közé tartozik Dá- Viktor is.

Dániel Viktor 1926. május 24-én született Budapesten. Kereskedelmi piskolát végzett, majd a nyomdászatot választotta élethivatásul. Horváth e ajánlására 1945-ben került a Pénzjegynyomdába; munkáját a tervező-

osztályon guilocheur-tanulóként kezdte. Itt sajátította el a rézkarc- és rézmetszés, valamint a réznyomás technikai tudnivalóit és e munkájában Horváth Endre mellett elsősorban Nagy Zoltántól és Leszek Ferencről kapta a legtöbb segítséget.

A pusztán technikai tevékenység Dániel Viktor ambícióit nem elégítette ki. Munkájának technikai része szoros kapcsolatban állt a legmagasabb fokú grafikai művészettel s mivel elég tehetséget érzett magában - ezt később alkotásaival be is bizonyította - mint grafikusművész is igyekezett a szükséges alapokat megszerezni. Mások munkáinak technikai kivitelezése mellett igyekezett a művészi alkotómunkába is bekapcsolódni. Tanulmányait a Képző- és Iparművészeti Gimnázium esti tanfolyamán kezdte meg, ahol Perczel Jenő és Takács Tamás tanárok foglalkoztak vele. Továbbképzését Jaschik Álma (1885-1950) grafikai szabadiskolájában folytatta; mint grafikusművésznek jó iskolául szolgált a második világháború után Magyarországon fellépett szomorú, a világtörténelemben szinte páratlan méretű infláció, amely szinte napról-napra új bankjegyek megtervezését és kivitelezését tette szükségessé. A jó felkészültségű nyomdász csakhamar jó felkészültségű művésszé nőtte ki magát.

Az ex libris gyűjtőként ismerkedett meg először; az ex libris művészet terén tett első lépéseit Nagy Zoltán kiváló rézmetsző művészünk támogatta. Nagy lökést adott ezirányú tevékenységének a Kisgrafika Barátok Körének tevékenységébe való bekapcsolódása és a legrégebb magyar ex libris gyűjtő, Illyés S. László ösztönzése és megbízásai is. Művészete egyre jobban magára talált; stílusa, ha nem is tekinthető végleg kiforrottnak, máris magán viseli az egyéniség jeleit és így nem véletlen, hogy nevét ma már egyre gyakrabban emlegetik az ex libris művészek között.

Ezideig több, mint 120 ex libris és alkalmi grafika képviseli nevét a magyar ex libris művészetben. Ex librisei első ízben 1970-ben, a budapesti ex libris kongresszus nemzetközi ex libris kiállításán kerültek a közönség elé.

otásai 1972-ben ott voltak a helsingőri kongresszus kiállításán éppen úgy, t a Jászberényi Városi Könyvtár Székely Mihály emlék-ex libris pályázat litásán, vagy a nemzetközi feltűnést keltett budapesti szőlő-boros témájú librisek kiállításán. A helsingőri nemzetközi ex libris kongresszus tisztele- Illyés S. László áldozatkészségéből kiadott, miniatűr ex libriseket tar- azó rézkarcmappája (Dániel Viktor: Mini ex-libris "Dani". Budapest, 1972.) tán aratott sikert a kongresszus résztvevői között; a sikerben a technikai ur éppen annyi sullyal esett latba, mint a kompozíciók egyszerűségében s költőiség és lényegretörés.

Dániel Viktor ex libriseinek és alkalmi grafikáinak tematikájában a skép, a műemléképületek, a virág és a sport viszi a vezérszerepet. Az ex sek tulajdonosaihoz való kapcsolódást nem szimbólumokkal és áttételesen, m közvetlenül és közérthető módon igyekszik megvalósítani. Művészi vi- épe még nem nőtt fel ugyan teljesen technikai tudásához, de fejlődése ndó és felfelé ível. A magyar ex libris művészetnek máris sokat adott, de többet várhatunk tőle.

Galambos

Ex libris Török Béla

STETTNER Béla eredeti linómetszete X3

GYŰJTŐK FÓRUMA

FERY Antal fametszete X2

KISGRAFIKA A GYŰJTŐ SZEMSZÖGÉBŐL...

Olvassunk bele, Szeberényi Lehel: A költő és őrangyalai c. kötet 85. oldalán megjelent RÉZKARC ÁLLO FORMÁTUMBAN, - címében is kifejező, - gunyrajzba; a mindenható zsűrit és a még-mindenhatóbb közönségizlést kielégíteni akaró művész válságát, groteszk helyzetét rajzolja meg úgy, hogy a kétpólus követelés az alkotói konformizmus mocsarában oldódik fel végül, hogy színvonalatlan, barkácsoló élethívátását teljesítse.

A kisgrafika művelőinek egyéni karaktert feltételező művészi konokságát úgy kell a "megrendelő" igényével ötvözni, hogy az alkotás térben és időben megálljon, teljesítse művészeti, kulturtörténeti hivatását; valljon a tulajdonról, a korról és megszületéséről, az alkotó egyéniségéről. Az elvárás tehát komplex életérzéseket fejezzon ki! Az ex libris, tömör, egyszerű formában mégis magas intellektuális fogalmazásban, szemmel is, intuitív mércével mérhetően, közérthetően, de ne közönségesen fogalmazzon!

Melyek azok a kívánalmak, melyek a gyűjtők szemszögéből az alkotókra hárulnak?

Az ex libris fejezze ki a tulajdonos egyéniségét; mondja el róla azt a többletet, mely megkülönbözteti a többi embertől. A korszerűséget, modern értékeket megalkuvás nélkül úgy tükrözze, hogy "létével" bírálja a megcsontott, lélektelen konzervatizmust.

Legyen legfőbb ismertető jege a dinamikus konstruktívizmus!
Ez nem holmi új, megfoghatatlan irányzat követelése, hanem új létál-
tunk pontosabb kifejezésére való törekvés!

Ezen megrendelői elvárások természetesen az alkotókat nem guzsbaköt-
ellenkezőleg, a tolerábilis jóviszonyt megteremteni szeretnék, hisz kik
álhatnak közös erővel hatékonyabban az elromlott közizlést, mint a köny-
gyűjtői és a velük együtt érző grafikusok? Az ex libris művészet a leg-
zerűbb művészeti ágak egyike lehet, hisz minden előfeltétel biztosítva
Sok százezer példányban kelnek el a könyvek. A könyvgyűjtő önálló ka-
art, sajátos tulajdonosi arculatot kizárólag könyvjegytől kaphat. A tulaj-
s egyéniségéhez - a különben holt tárgyat, a könyvet - a művészi ex lib-
ötheti.

Élőbb és termékenyebb kapcsolatot kívánatos teremteni a könyvterjesztő
alatok dolgozói és a grafikusok között. (Az összekötőkapocs szerepét tölt-
c be a könyvvásárló és alkotó grafikus között.)

A közművelődési és szakszervezeti könyvtárak dolgozói szintén ösztön-
lehetnek nemcsak annak, hogy minden olvasó rendelkezék egyedi ex lib-
l, hanem a gyűjtőszenvedély kiterjesztésének is.

(Az ex librisek kb. 60-70%-a csereanyagként is szerepel.)

Nemcsak európai, de nemzetközi csereforgalomban is igen keresettek a
ező, sajátos lelkiséget tükröző magyar kisgrafikák.

Egy-egy ilyen gyűjtemény kultúrtörténeti érdekesség is, kortörténeti do-
ntum is lehet, azon túl, hogy a művészi változatosság levegője árad be-

Üzemi kulturtermek olcsó és izléses dekorációi lehetnek az ex libri-
al, kisgrafikákkal tematikus célszerűséggel rendszerezett tablók. Mint fen-
ból látjuk, a kisgrafika gyűjtés sokkal nagyobb hatósugaru, szélesebbkörű
onzóbb is lehetne, ha éppen a Nemzetközi Könyvév apropójából mint
lex művészeti ágat, a könyvtől nem különválasztva csak hobbiként kezel-
. A reális lehetőségek sokkal nagyobbak, mint azt hinnők. A tömörítés
ja, "tömörebb figyelmet érdemelne.

Maczelka Tibor

GULICSKA Lőrinc fametszete X2

KISGRAFIKAI TALÁLKOZÓ Cegléden

Az 1970-ben Budapesten rendezett nemzetközi exlibris és kisgrafikai kongresszus és kiállítás jótékony hatása az elmúlt években megmutatkozott abban, hogy az országban egymásután alakultak meg a helyi csoportok. Cegléden 35, Egerben 30, Zalaszentgróton 15, legutóbb pedig Szegeden 15 fővel gyarapodott a Kör taglétszáma. A kongresszusi magyar kiállítási anyag az elmúlt évben bejárta az ország nagyobb városait s ennek eredményeként városanként 5-8 új taggal gyarapodott Körünk létszáma. A kiállítási anyag bejárta Ceglédet, Jászberényt, Pápát, Zalaszentgrótot, Szegedet, Makót, Szombathelyt és Miskolcot. Legutóbb Debrecenben alakult meg a helyi csoport. A nagyobb városokban a helyi csoportok által rendezett kiállítások és klubnapok hatása alatt a környék községeiben is megmutatkozik a kisgrafika iránti szeretet és gyűjtési kedv. Így Komádiban 5, Jászberényben 7, Püspökladányban 5, Hajduszoboszlón 4, Szombathelyen 5 taggal emelkedett taglétszámunk.

A két nagyobb helyicsoport a ceglédi és egriek között igen szoros és szívélyes légkör jött létre. Két éve immár, hogy minden évben kölcsönös látogatást szervez a két csoport. A kezdeményező és legaktívabb a ceglédi csoport.

Nagy László fametszete X2

amelynek mozgatója és motorja Nagy László grafikus a helyi csoport titka. Ezen évente megrendezett kölcsönös találkozások eredményeként a cegcsoport megrendezte 1973. április 30-án az országos KBK találkozót, amely a Művelődési Házban zajlott le. Az ország minden részéből jelentkező résztvevők gyűjtők és grafikusok. Budapestről, Pécsről, Szegedről, Egerszólomáról, Debrecenből, Püspökladányból, Jászberényből, Hajdusoboszló, Cibakházáról stb. mintegy 75-en.

A találkozó megnyitása után Nagy László üdvözölte a megjelenteket és örömeinek adott kifejezést azért, hogy a szépért és művészetért sedők tábora egyre nő, terebélyesedik. Réthy István a budapesti kör titka a Kör nevében üdvözölte a találkozó résztvevőit és megköszönte a cegcsoport kezdeményezését, ezután Dr. Illyés Sándor László alelnök javasolgya évente ismételjék meg ezt az igen jól sikerült találkozót.

Az üdvözlések után ismerkedést folyt, majd ezt a csere követte. Dél- a Kossuth étteremben együttes ebéd volt, ezt városnézés, majd a helyi látogatása követte, amely Kossuth emléktárgyakban a leggazdagabb az

országban. Délután a Művelődési Házban folytatódott a csere, ezt az eg és ceglédi csoport látogatásairól készített film vetítése fejezte be.

A baráti találkozó sikerét emelte az is, hogy a ceglédiek egy kisebb kiállítást rendeztek, azonkívül bemutatták a Lengyel Kulturától kapott és o nem régen kiállított lengyel exlibris anyagot, amely izelítőt adott a vidék neknek a lengyel kisgrafika gazdaságáról.

A találkozó alkalmából öt grafikus készített linó és fametszetet és em léklapot, amelyeket minden résztvevő megkapott, ezzel is növelve gyűjtem nyüket és maradandó emléket nyújtott a baráti találkozó résztvevőinek.

A programot is tartalmazó meghívót Nagy László fametszete disziti. találkozó emlékére Nagy László, Gulicska Lőrincz, Király László és Takács Dezső linó-, illetve fametszetet, Dániel Viktor pedig rézkarcot készített.

A találkozó nemcsak a cserelapok növekedését segítette elő, de a egyes városok résztvevői között meleg baráti kapcsolat kialakulását is előse gitette. Kíváncsot volna, hogy ilyen találkozó más városok között is létrejö jön.

Réthy István

ÚJ TAGOK: (Még nem cserelista)

- Ábrahám József szobafestő, 8500 Pápa, Áchim A. u. 2.
Arató Antal könyvtárigazgató, 5101 Jászberény, Dózsa György u. 12.
Dabolyi István tanár, Brasov, Str. Republici 59. III.et. Románia
Csáky Lajos főiskolai hallgató, 6725 Szeged, Galamb u. 10. B.I.4.
Egresits János Műv.Közp. igazgató, 8500 Pápa, Lehel u. 1.
Füle László nyugdíjas, 2700 Cegléd, Dózsa György u. 8.
Gyurcsik Györgyi dekorációs, 6453 Bácsbokod, Petőfi u.22.
Heitler László tanár, 8500 Pápa, Sallai u. 49.
Kéglné Kalmár Anna nyug.rajztanár, 8500 Pápa,
Devecseri vért. u. 9.
Kondics József MÁV segédellenőr, 9600 Sárovar,
Entzbruder u. 29/B.II.6.
Korda Béláné gyógyszerész, Szederkény, Felszabadulás u.40.
Kőházi Erika tanuló, 2700 Cegléd, Pesti u. 84.
Kunráth Sándor tanár, Jászszentandrás, Bartók Béla u.5.
Lőcsei Imre váll.vezető, 8500 Pápa, Petőfi u.13.
Mészárosné Stenge Katalin könyvtáros, 8500 Pápa,
Kiss J.altábornagy u.40.
Nagy Judit Műv.Ház igazgató, Jászfelsőszentgyörgy, Fő u.63.
Szakszervezet Pest m. Tan.Körszeti Könyvtára, 2700 Cegléd,
Teleki u.10.
Szalay László rajztanár, 8500 Pápa, Fő tér 16.
Szekeres Ferenc grafikus, Szeged, Kiskert u.33.

KARANCSI SÁNDOR

DR. KALDI L.

Karacsony

A Hargita szomszédságában, közel a Maros és Békénypart fűzfáihoz, s gyönyörű sziklák kristálytisztaságú csobogó patakjaihoz, festményei, grafikai munkái, faragásai és rézdomborművei között él - szinte észrevétlenül - Karancsi Sándor grafikusművész.

Szalontáról a Csonkatorony hazájából, ahol a délibábos látóhatárt csak egy kút géme törli meg, a varázserejű hegyek, az örökzöld fenyők Gyerménymiklósról csalták tiz évvel ezelőtt.

A gyermekkor emlékeiből itt vert gyökeret magának, alapított családot mélyen, változatos művészetének adott értéket, melyet azóta a gyergyói éjszaka ékesít.

Karancsi Sándor 1932. április 2-án született Szalontán (Bihar megye, Románia).

Művészi érdeklődése már az elemi iskolában kitűnt, s annak elvégzése után a kolozsvári Művészeti Középiskola tanulója lesz.

A kolozsvári "Ion Andreescu" Képzőművészeti Főiskola festészeti szakán 1962-ben fejezte be.

A főiskola elvégzése után a gyergyószentmiklósi "Salamon Ernő" Liceum tanárává nevezték ki, ahol kiváló pedagógiai munkásságát ma is folytatja.

Változatos művészetének igazi területe a grafika. Alkotásai között, linómetszeteiben – bár még szerényen – az ex libris műfaj is képviseli művészetét, mely újabb bizonyítéka tehetségének.

Művészi fantáziája gazdag. A realitás határait sokszor csapongva, merészen lépi át.

1962-óta tizenhét (17) kollektív kiállításon vett részt, főleg grafika és rézdomborítással. (Arad, Marosvásárhely, Csikszereda, Brassó, Gyergyószentmiklós, Székelyudvarhely).

Munkáit négy egyéni tárlaton mutatta be. (Szalonta, Gyergyószentmiklós, Csikszereda). Legutóbb 1972. júniusában Hargita megye székhelyén Csikszeredában rendezett egyéni tárlatot. A 24 db alkotásból 12 linómetszetű ex libris képviselte művészetét.

Metszetei kézi levonatok, melyekhez a szükséges szerszámokat is saját maga készítette.

Megyeinkben ez az első ex libris kiállítás, melyet mint ritkaságot is igen nagy örömmel köszöntünk, kívánjuk hogy az eddigi 49 ex libris laphoz, a művészeti vezetők és műgyűjtők öröme, még sok ötletgazdag, értékes és szép alkotást, melyet kövessen újabb sikeres kiállítás.

Sajnos, hogy csak a kiállítás után szereztünk tudomást – és ezt sem a sajtóból – erről a nevezetes és értékes művészi eseményről s így nem tudjuk hogy Karancsi Sándor júniusi kiállításának az anyaga mennyire vívta ki a kritika és a tárlatlátogató közönség elismerését.

Elekes Vence

G. KRAVCSOV fametszete X2

In memoriam
Dr. Nerone Santagiuliana
1900-1973

Antal
ti fametszete X2

IDICSEK KÖNYVE

Mesko-Antal

Póka

MESKÓ A. és PÓKA Gy. metszetei

MENYHÁRT József fametszete X2

HÍREK

Három erdélyi gyűjtő Dr. Barabás Dénes és neje, Elekes Vencel és Dr. Semsey Andor (Balánbánya) 1973. május 14-én a csikszeredai muzeumban gyűteményeikből exlibris kiállítást rendeztek. A katalógushoz Gábor Dénes kolozsvári könyvtáros írt előszót. A mintegy 50 hazai művészen kívül több mint 100 külföldi grafikus exlibrisait állították ki, amelyben a magyar művészek is csaknem teljes létszámban szerepeltek. A katalógus a hazai művészekén kívül magyar viszonylatban Várkonyi Károly, Diskay Lenke, Fery Antal exlibrisait közli. Rendkívül örövendetes számunkra, hogy a három székelyföldi gyűjtő, akik körünknek is tagjai, az exlibris népszerűsítése érdekében kiállításukat megrendezték.

A ceglédi helyi csoport tevékenységét több kiállítás jellemzi. A Pestmegyei Könyvtár az "Ünnepi Könyvhét" és a magyar könyvnyomtatás 500 éves évfordulója" alkalmából Gödöllőn rendezett exlibris kiállítást 1973. június 4-én a Helsingőri Nemzetközi Exlibris kiállítás magyar anyagából, amelyet Nagy László grafikusművész nyitott meg. A meghívót Nagy László fametszete disziti.

Ugyanezt az anyagot a gödöllői kiállítás után Pilisvörösváron, Nagykátán és Dabason mutatták be.

A csoport munkája azonban ezekkel a rendezvényekkel még nem ért véget. A "Ceglédi Ősz" és Kulturális Hetek keretében, valamint az 1848-as Szabadságharc 125 évfordulója alkalmából országos kisgrafikai kiállítást rendez. A kiállítás alkalmából az 1848-as Forradalom és Szabadságharc eseményeiből pályázatot hirdetett 3000, 2000 és 1000 Ft-os díjakkal.

F. Antal fametszete X2

gok az Exlibriseken" címmel
1973. aug. 19-én Debrecen-
a Pedagógus Művelődési Házban
eztek kiállítást Dr.Semsey Andor
teményéből. A kiállítást Dr.Tóth
nyitotta meg, míg az exlibrisről
Semsey dr. tartott ismertetést.

Könyvtáros 1973. évi 1. száma
sztrációi között bőven vonultat
ex libriseket is. E számban Bor
n, Sterbenz Károly, Súlyom Sán-
lmets László, Meskó Anna, Póka
gy és Józsa János lapjaival ta-
zhat az olvasó.

Könyvtáros 1973. évi 1. számában
napvilágot Arató Antal "Műem-
ex libriseken és kisgrafikákon"
írása, amely a jászberényi Vá-
lárási Könyvtár azonos tematiká-
állítását ismerteti. A cikket két
tráció (Bor István és Sterbenz
y műve) díszíti.

Fery Antal fametszeteinek kiállítását
1973. szeptember 3-án Varga Mátyás
Kossuth díjas grafikus művész nyitot-
ta meg Tokajban, amelyet a Zilahy
György Művészbarátok Köre rendez-
zett. A kiállítási meghívón Dr.Sem-
sey Andor méltatja Fery Antal grafikus
tevékenységét.

A romániai magyarnyelvű sajtó ismét
két értékes cikkel gazdagította az ex
libris irodalmat. Az egyik, Gábor
Dénés írása "Kisgrafikánk nemzetközi
sikere" címmel jelent meg a kolozs-
vári Igazság 1972. szept. 20-i szá-
mában és a romániai ex libris művé-
szek helsingőri szereplését méltatja;
a másik Kiss András "A képzőművé-
szet epigrammája. Beszélgetés Gábor
Dénessel az ex librisről" címmel a
temesvári Szabad Szó 1972.aug.27-i
számában jelent meg és az ex libris
gyűjtés általános kérdéseit érinti.

TROJAN Marian József
linómetszete X3

A jugoszláviai Könyvbarátok Híradója 1973. jan.23-i számában cikk jelent meg "Ex libris gyűjtés" címmel.

"Szólv és bor a költészetben és a kisgrafikákon" címmel Tarnowban 1973 márciusában kiállítást rendeztek, amelyen többek között Antal Lóránd, Bánszki Tamás, Diskay Lenke, Fery Antal, Haranghy Jenő, Korda Béla, Menyhárt József, Moskál Tibor, Nagy Árpád, Nagy László, Pohárnok Zoltán, Révész Kornél, Selmeczi Károly, Sterbencz Károly, Stetmer Béla, G. Szabó Kálmán, Szántó Klári, Petry Béla, Szilágyi Imre, Szücs Pál, Troján Marian József, Urbán Géza és Vadász Endre fenti témájú exlibrisei kerültek kiállításra. A Kiállítási katalógust Lippóczy Norbert állította össze, a katalógus fedőlapját Gy. Szabó Béla kolozsvári grafikusművész Petőfit ábrázoló arcképe díszíti.

A Ceglédi Hírlap 1973. febr. 21-i száma "Ex libris az irodalomban" címmel adott hírt Bali Ferenc tanárnak a KBK. ceglédi csoportjában 1973. febr. 21-én tartott előadásáról.

Itáliában, Perugiában május 3-án nyílt meg az igen színvonalas grafikai- és exlibris kiállítás az ottani Rotary Club égisze alatt. A kiállítót Olaszország egyik legszebb városházájában, a XIII. századbeli Palazzo del Prioriban nyert elhelyezést, annak földszinti árkádos helyiségeiben, ahol valaha az őrség tanyázott. A kiállításon exlibrisek mellett más grafikai művek is szerepeltek nívós összeállításban. A katalógus címlapja és bemutató plakátja Leboroni asszony műve. Három magyar név szerepelt a kiállító művészek névsorában: Diskay Lenke, Fery Antal és Gyarmati Lea.

holij KALASNYIKOV
fameetszete X2

Magyar Könyvnyomtatás 500 éves
adulója alkalmával a Pápai Jókai
vtár is kiállítást rendezett az el-
latoni Kisgrafikai Bienálé anya-
l 1973. május 21-én, amelyet
Ferenc nyitott meg. A kiállítás
endezése Jelencsik Sándor könyv-
azgató érdeme. A kiállítás sike-
a pápai Napló 1973. május 23-i
ásban emlékezik meg.

caji Zilahy György Művészet-
Kör 1971.c. kiadvány címlap-
ery Antalnak a kör részére két
t markáns kompozícióju ex lib-
lisziti.

ocialista Művészetért 1973. évi
ímát - az ex libris-barát Varga
jóvoltából - két ex libris teszi
tatossá. Az egyik Fery Antal
t ábrázoló újévi lapja, a másik
er Bélának a helsingőri kong-
sra készített ex librise.

A brassói II. ex libris kiállítás a ki-
állítók névjegyzékét nem közli ugyan,
de a kiállítás katalógusa reproduk-
ciói, illetve a kiállításról készült
fénykép tanúsága szerint a magyar
anyag méltóképpen volt képvisel-
ve. A katalógusban Diskay Lenke,
Fery Antal, Várkonyi Károly és
Nagy László ex libriseinek reproduk-
cióit láthatjuk.

A KBK. debreceni csoportja 1973.
március 25-én hivatalosan is meg-
alakult. Az egyesületek a Peda-
gógus Művelődési Ház ad otthont és
ez elsősorban Földváry László igaz-
gató érdeme. Az alakuló gyűlésre
Kovács Gyula készített szép grafikát.

A Nordisk Exlibris Tidsskrift 1973.
évi 1. számában Takács Dezsőről
jelent meg kisebb tanulmány, öt il-
lusztráció kíséretében. A cikk Ga-
lambos Ferenc írása.

VÁRKONYI Károly fametszete X2

A Dr. Bologa I. Emil által megrendezett II. brassói ex libris kiállításról (1973.II.23-1973.III.8.) a Brassói Lapok is hírt adott "Ex libris II." címmel.

A Szocialista Művészetért 1973. évi márciusi száma Andruskó Károly egyik ex librisének reprodukcióját közli.

A magyar folyóiratok között a Könyvtáros tesz legtöbbet a magyar ex libris népszerűsítése érdekében. Illusztrációi között mindig bőven találhatók ex librisek is. Az 1973. évi márciusi számában M. Kiss József, Imets László, Hoós Elvira, Fery Antal, Winkelbauer Pál, Sólyom Sándor (2) ex libriseinek reprodukcióival találkozhatunk. A példát érdemes lenne az egyes megyei könyvtárak lapjainak is követni; nemcsak az ex libris ügyének, de a vizuális kultúra emelésének is jó szolgálatot tennének vele.

A "Kisgrafika 1972." c. kiadványunkat K.S. (Karel Skála) ismerteti cseh Zprávy 1972. évi 3. számában

A debreceni ex libris kiállítással kapcsolatban a Hajdu-Bihari Napló 1973. jan. 26-i számában látott napvilágot Nagy Dezső "Az ex libris és kisgrafika gyűjtéséről" című cikke; a kiállítást rendező V. Lengyel Zsuzsárdi ugyanennek a lapnak 1973. febr. 3-i számában Márkus Béla írt riportja "Levelek Európából Komádiba" címmel. Mindkét cikk mellett ex libris reprodukciók is találhatók.

Kolozsvárott a könyvgrafika-symposium keretében Gábor Dénes is előadást tartott "Ex libris mint könyvgrafika" címmel. A symposionról és Gábor Dénes előadásáról az Igazság 1972. évi okt. 12-i száma és a Carpathia 1972. évi nov. 11-i száma is megemlékezett.

[Handwritten signature]

W fametszete X2

Annának és Póka Györgynek
jan. 17-én nyílt meg a gra-
kiállítása Békéscsabán, a Nép-
kamaratermében. A kiállítás
ításáról a budapesti napilapok
gemplékeztek.

Panykov a Könyv Nemzetközi
és a Szovjetunió fennállásának
edik évfordulója tiszteletére
közi ex libris kiállítást rendez-
amerovoban. A kiállításon a
r ex libris művészetet Drahos
, Nagy Arisztid, Dinnyés Fe-
Póka György, Kertes Kollmann
Menyhárt József, Várkonyi
, Fery Antal, Stettner Béla,
szky István és Bordás Ferenc
elték, összesen huszonöt lap-
a kis, keskeny nyolcadrét ala-
porello megoldású katalógus
rációjából négy: Drahos István,
Antal (2) és Stettner Béla - ma-

A ceglédi csoport június 10-én a ceg-
lédi Kossuth Muzeumban Michel Fin-
gesten kisgrafikáiból rendezett kiál-
lítást Dr. Illyés Sándor László gyűjte-
ményéből, ugyanő mondotta a kiállí-
tás megnyitó beszédét is.

A szegedi Somogyi Könyvtár ex lib-
ris gyűjteményéről, annak rendezési
elveiről Fodorné Magyar Mária szá-
molt be a Somogyi Könyvtári Híradó
1972. évi 4. számában.

Az Építők Műszaki Klubjában 1973.
május havában "Budapest a Kisgrafi-
kában" címmel Dr. Soós Imre kisgra-
fikai kiállítást rendezett Dr. Semsey
Andor anyagából. Az izléses kataló-
gushoz Dr. Soós Imre és Dr. Semsey
Andor írt előszót. A katalógus And-
ruskó Károly, Bordás Ferenc, Fery
Antal, Anatoli Kalasnyikov és Tem-
pinszky István kisgrafikáit mutatja be,
és 8/ ex libris került kiállításra.

Tavaszy Noémi

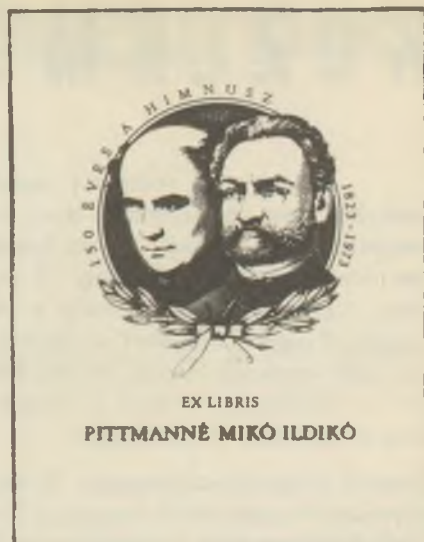
TAVASZY Noémi klisérajza P

A Pedagógusok Szakszervezete debreceni Megyei Művelődési Házában 1973. január 28-án nyílt meg a Lengyel Zsuzsa tanárnő gyűjteményéből összeállított kiállítás, amely magyar és külföldi anyagot egyaránt felölel. A kiállítást Nagy Dezső tud. kutató nyitotta meg és ugyanakkor Menyhárt József tartott előadást és vetítést. A magyar anyagban Buday György, Bordás Ferenc, Diskay Lenke, Kardos István, G. Szabó Kálmán, Fery Antal, Józsa János, Kovács Gyula, Kopasz Márta, Kóhegyi Gyula, Menyhárt József, Meskó Anna, Póka György, Stettner Béla, Szilágyi Endre, Sz. Mata János, Tempinszky István, Vertel József lapjai voltak láthatók, míg a külföldi ex libris művészeket Andruskó Károly, Ch.W. Bauditz, J. Dost, H. Ott, Ch. Favet, D. Meyer, Gy. Szabó Béla, W. Jakubowski, B. Marshall, A. Kalasnikov, R. Kajlo, V. Kisaraukas, P. Upitis, A. Siim,

Ollé Pinell, R. Wolf művei képviselték. A kiállítás Kovács Gyula által készített meghívója izléses, színvonalas grafikai munka, csak az a kár, hogy sok benne – főleg külföldi vonatkozásban – a sajtóhiba.

Takács Dezső pécsi grafikusművész tagtársunknak 1973 aug. 16-án a magyarországi József A. Muzeumban rendezte a kiállítást. Az anyagban ex libris is szerepelnek.

Kiállítási előzetesként közöljük még, hogy 1973. november 6-án Besztercebányán ex libris kiállítást rendeznek, amelyre kiállítóként Bordás Ferenc, Diskay Lenke, Fery Antal, Stettner Béla és Varga Nándor Lajos művésztagjainkat hívták meg.

Y Zoltán rézmetszete CI

szberényi Városi és Járási Könyv-
1973. május 5-én "Varga Nándor
s fametszetei és a magyar könyv-
tatás" címmel grafikai kiállítást
ezett, amelyet Kuczka Péter
uth díjas költő nyitott meg. A
ívó a kiállító művész önarcképét
szóló fametszet disziti. A kiállítás
mából a Magyar Könyvnyomtatás
és évfordulója alkalmából ki-
12 oldalas katalógushoz Dr. Sem-
ndor írt előszót. A katalógust
i Nándor Lajos 5 fametszete di-

gri Megyei Könyvtárban 1973.
4-én nyitották meg azt a kiál-
amelyet a lengyel Wojciech
owszki anyagából rendeztek
A kiállítást Ebergényi Tibor
tárigazgató rendezte. A kataló-
erczeg István és a kiállító mű-
redeti rézkarca disziti, az elő-
ndrzej Ryszkiewicz írta.

Roland ROVEDA fametszete X2

K Ö Z L E M É N Y E K

Lapunk első számával technikai okokból kissé megkéstünk, minden r
ményünk meg van azonban arra, hogy december 31-ig a harmadik számunk
megjelenjen. Lapunk évente háromszor általában április, augusztus és decem
ber hónapokban jelenik meg. A lap jelenlegi számához csekklapot melléke
lünk, kérjük tagjainkat, hogy a csekken feltüntetett tagdíj összegét decemb
végeig fizessék be, mert a decemberi számot és a jövő évi kongresszusi map
pát csak azoknak tudjuk megküldeni, akiknek tagdíjuk rendezve van.

Felhívjuk továbbá új tagjaink figyelmét, hogy korábbi kiadványainkb
még a következők kaphatók:

Lipcsei kongresszusi mappa, 10 lino és fametszettel	20.-
Hamburgi kongresszusi mappa, 10 linó és fametszettel	20.-
1967 évi Budapesti Baráti Találkozó kiállítási katalógusa	5.-
Ugyanezen Találkozó mappája, 20 lino és fametszettel	40.-
Como-i kongresszusi mappa, 20 lino és fametszettel	40.-
KBK 10 éves Jubileumi Évkönyve, lenvászon kötésben, 168 ol dal terjedelemben, 55 illusztrációval	80.-
A XIII. Nemzetközi Exlibris Kongresszus magyar mappája, 37 lino és fametszettel, lenvászon kötésben	87.-
A Kongresszus alkalmából általunk kiadott az Exlibris Művészei II.kötete. 11 külföldi és 3 magyar művész 136 eredeti grafikáját tartalmazza, 185 oldal terjedelemben. Már csak néhány példány áll rendelkezésre	142.50
Kisgrafika Értesítő I. Folyóiratunk 1962-67 évfolyamai. Kötve 440 oldal terjedelemben. Már csak 4-5 példány áll rendelkezésre	80.-
Kisgrafika Értesítő II. Folyóiratunk 1968-1971. évfolyamai. Kötve 442 oldal terjedelemben	100.-

Vidéki rendelésnél 6.- Ft portóköltség hozzászámítását kérjük! Rend
léseiket titkárunkhoz kérjük továbbítani, aki a rendelési összeg befizetésé
csekket küld.

Z. DOLATOWSKI fametszete X2.

KÖNYVESPOLC

MAGYAR EXLIBRISMŰVÉSZET (Katalógus.) Gyula 1969, Gyulai Járás-
si Könyvtár. 8°, 34 l.

Budapest és Pécs mellett lassanként Gyula városa válik a magyar ex-
libris élet harmadik jelentős központjává; erre mutat az utóbbi két évben ott
rendezett három jelentős exlibriskiállítás. Az 1968. évi "Nemzetközi Ex-
libriski Kiállítása" és a "Szovjetunió exlibriski művészete" c. kiállítás megrendezé-
sén került a sor és mindez egy lelkes helyi grafikumszakkör-rajztanár: Póka
György érdeme. Az exlibriskiállításokat mindhárom esetben saját gyűjteménye-
géből állította össze és a rendezés munkáján kívül nevéhez fűződik a ka-
talogusok összeállítása, a meghívók, kiállítási plakátok tervezése is.

A "Mai magyar exlibriski művészet" c. kiállítás - katalógusának tanu-
szerint - alapos és átgondolt munka eredménye. A bemutatott művészek:
Bordás Ferenc, Diskay Lenke, Drahos István, Fery An-
Gácsi Mihály, Hoós Elvira, Huszár István, Kertes-Kollmann Jenő, Kékesi
Mária, Kopasz Márta, Korda Béla, Körösty István, Lipták Pál, Nagy Arisz-
tidesz, Nagy Árpád, Nagy Árpád Dániel, Menyhárt József, Meskó Anna, Póka
György, Rákóczy Ferenc, Sternbenz Károly, Stettner Béla, Takács Dezső,
Tóth István, Tilles Béla, Varga Nándor Lajos és Várkonyi Károly jól
jelölnek a mai magyar exlibriski művészetet és külön érdem a ritkábban szerep-
elő, debreceni és békéscsabai exlibriski művészek felvonultatása. A művé-
szeti kiállítás 5-5 lap ahhoz kevés, hogy az egyes művészekről átfogó
képet adjon, ahhoz azonban elég, hogy művészi alkatuk főbb jellemzőivel és
stílusjegyeikkel megismerkedhessünk. Egyedül Gál Ferenc, Varga Mátyás
és Bertel József kihagyását sajnáljuk; bár egyikőjük sem túl termékeny exlib-
riski, alkotásaik nélkül a mai magyar exlibriski művészetről kialakított kép
lehet teljes.

A kiállítás rotaprint eljárással készült katalógusa, amely a kiállított
műveiről leírásain kívül a művészek rövid életrajzát és minden alkotótól 1-1 rep-
rezentatív példát is közöl, szellemileg gondos munka; a nyomdai kiállításról azonban
nár nehezen lehetne elmondani. A külföldön sokszorosított kiadványok a
kiállított könyvek illúzióját keltik, a hazaiak azonban legtöbbször nagyon is
hűvek (tisztelet a ritka kivételnek!); ennek igen sok esetben a gondatlan
nyomtatás mellett a rossz festék az oka. Sajnálatos, hogy ez így van, különösen
akkor, ha egy művészeti, vagy bibliofil jellegű kiadványról van szó!

A BALATONI HAJÓZÁS TÖRTÉNETE LINOMETSZETEK BEN. ÖTLET ÉS SZÖVEG: SÁGI KÁROLY - GRAFIKA: M. KISS JÓZSEF. (Keszthely 1971), Balaton Múzeum. 4°, 12 t. mappában. (Készült 50 példányban kőzinyomással.)

A balatoni gőzhajózás 1971-ben Ünnepelte fennállásának 125. évfordulóját s ez alkalommal a keszthelyi Balaton Múzeum nemcsak a balatoni hajózás történetét bemutató kiállítást szervezett, hanem M. Kiss Józsefnek a balatoni hajózás multját bemutató színes linometszetekeket tartalmazó albumával kedveskedett a kuriózum-kedvelőknek. M. Kiss Józsefet eddig mint pár ex libris alkotóját ismertük; ez az albuma tanuság arra, hogy szabad grafikusként megállja a helyét. Az album 12 lapja végigkíséri a balatoni hajózás történetét a bödönhajóktól a törökök hadi naszádjain át az első balatoni gőzhajóig, a Kisfaludyig, majd bemutatja a mai sporthajókat éppen úgy, mint a motoros kompokat. A mappa nemcsak művelődéstörténeti szempontból érdemel figyelmet, de mint művészeti alkotás is. M. Kiss József a téma természetéből adódóan kénytelen volt ragaszkodni a teljes valósághoz, de színeivel, víz- és háttér megoldásaival túl a technikátörténeti illusztrációs követelményeken, jó művészeti grafikai lapokat is hozott létre. M. Kiss József grafikai munkássága - aki egyébként maga is a Balaton Múzeum munkatársa - érdemes lesz a jövőben fokozottabb figyelemmel kísérni.

ANDRUSKÓ KÁROLY: ZENTAI EXLIBRISSEK. Zenta 1969 Szerző (Udarnik) Kis 8 32 (4) 1.

Andruskó Károly, aki alig három éve foglalkozik exlibrissel, de már több mint 300 alkotással dicsekedhetik - lapról-lapra egyre fejlődik és a linometszet mellett ma már a fametszést is művészeti fokon műveli. Erre vall "Zentai exlibrissek" c. kiadványa, amely 11 fametszetű és 21 linometszetű, zentai könyvbarátok részére készült, vagy zentai témájú exlibrist foglal magában. Linometszetű exlibrisekben Andruskó egyre jobban megtalálja a fekete-fehér egyensúlyának művészeti szempontból döntő jelentőségű helyes arányait s lapjai egyre kevesebb az "üresjárat", a megdolgozatlan fekete felület. Alakjainak (esősorban aktjainak) megformálásában még gyakori a tulságosan is sommázó (túl hát alig valamit mondó) megoldás, de táj- és városképi ábrázolásai a helyi izek feledhetetlen emlékeit kínálják. A Bodor Csaba-féle exlibris embertörzsi fái misztikus hangulatot árasztanak s emellett technikailag is érett alkotás. Fametszeteiben még sok az aprólékos, folttba kívánczózó formákat is vonalakokkal kifejező alkotás, de egyre jobban birtokába veszi a fa anyagszerűségének sajátos lehetőségeit és ez egyes lapjain (Bata Mihály, Fleisz András stb.) már meglátszik. A comoi kongresszusra felajánlott mappa "csiszolatlan gyémánt" hoz hasonlított lapjaihoz viszonyítva a kis füzetben már sok a kifogástalan alkotás és mindez a művészeti látás elmélyüléséről, a technikai felkészültség egyre fokozódó biztonságáról és a témaválasztás állandó gazdagodásáról tanuskodik.

EDGAARD, HELMER - KÖHLER, JOHNY: EXLIBRIS I FARVER. 12. ng. Rudköbing 1970. Privattryk. 8°, 28 l.

Az immár tizenkettedik éve megjelenő és az év legszebb színes ex-
eit bemutató füzet kissé halványabb a megszokottnál. Maradéktalanul
a japán Hodzsa Yoshida (szül. 1926) háromszínyomatu fametszetét és
ner Béla Klaus Rädcl részére készített kétszínyomatu lapját dicsérhetjük.
n Janousek átfedéses kompozíciója, Jüri Pärvi humoros lapja jó alkotások,
laesbjorg, Bauditz, Dolatowski, Brockdorff Nielsen, H. Ott és Edmund
lapjai elmaradnak a tőlük megszokott művészi színvonaltól. Némelyik
il még a színekkel is baj van: vagy harsányak, vagy semmitmondók. A
tulnyomó része dán megrendelő számára készült s a válogatás beszűki-
magyarázat a színvonal egyenetlenségére is.

JR, PAUL: EVALD OKAS EKSLIBRISED. Tallin 1969, Eesti Raamat.
°, 93 (1) l.

A fáradhatatlan Paul Ambur legújabb munkája, az Evald Okas művé-
t kis könyvecske mintapéldája lehetne a jó művészeti kismonográfiának.
, de minden adatában pontos és minden értékmegállapításában megalapo-
sletraiz és művészi méltatás mellett (észt, orosz, német, angol és finn
en) sok-sok jól összeválogatott illusztráció: a felvázolt arckép hiteles és
telmü s nem hagy maga mögött sem megválaszolhatatlan kérdéseket, sem
datlan problémákat.

A művész egyébként 1915. nov. 28-án született Tallinban, s képzőmű-
ti tanulmányait ott végezte, ahol ma a grafika professzora: a tallini Kép-
vészeti Főiskolán. Kömyvillusztrációi mellett (Kalevipoeg stb.) elsősorban
isei tették a nevét otthon is és külföldön is ismertté és szerezték meg ré-
a Szovjetunió népművésze kitüntető címet. Első exlibrise 1932-ből szár-
(Hidegtü-karc); azóta is egyre gazdagodó exlibrisművészetében a réz-
kájú lapok vezetnek (46%); mellettük az autolitográfia a kedvenc tech-
i. Tematikájában a portré, az akt és a többalakos kompozíciók vezetnek
eket a könnyed vonalvezetés, a vonalhálók finomsága s a zsufoltságban
deti teremő egyéni kompozíciós felfogás jellemzik. Aktjaiban is kerüli a
ncionális "szép"-et s Picassóval rokon test-látása, ha a formák teljes
tásáig nem is jut el, a szép női test természetes arányaitól való, művé-
mindig indokolt eltávolodásával teljesen egyéni akt-formanyelvet teremt.
Annak ellenére, hogy a kis munka szövegrésze kifogástalan, az illuszt-
anyag (60 illusztráció!) minden szövegnél többet árul el Okas művésze-
Nem egy réztechnikájú lapjának pozitív és negatív nyomatát is bemu-
s ezek a lapok rejtett szépségeinek feltárásához különösen alkalmasak.
vine Okas, Jaan Rehe, Heinrich Ilgenfritz, Esko Lepp és Nerone San-
ana részére készített exlibrisei a mai európai exlibrisművészet legjobb
sai közé tartoznak. Az illusztrációk között szerepel a művésznek Galam-
renc részére készített exlibrise reprodukciója is.

RÉTHY ISTVÁN - RÖDEL, KLAUS: JOSEF MENYHÁRT. EN UNGARSD EX LIBRISKUNSTNER. Frederikshavn 1968, Privattryk. 8° 30 sztl. 1. (75 számozott példány.)

Tipikusan magyar sors: Menyhárt Józsefnek is meg kellett öregednie a hoz, hogy művészetét itthon is, külföldön is végre értékéhez méltán regisztrálják.

A Dániában megjelent kis Menyhárt-füzet legnagyobb érdeme a rövid életrajz mellett a teljesség igényével összeállított opuslista, amely az 1934-1968 közötti évekből 256 alkotást sorol fel. A füzet hét illusztrációja - három lap kivételével - nem a legjobb Menyhárt-lapokat adja; kiválogatásuk nyilván nem a teljes anyag birtokában történt. Az életrajz minden lényeges adatra kitér és az opuslista is majdnem teljes és így a kis füzet minden gyűjtőnek hasznos segítségül szolgál. Csak egyet nem értünk: Klaus Rödelnek, a kiadónak neve hogyan került szerzőtársként a címlapra? Az idegen tollakkal való ékezdést kevésbé ékes hazai jogi terminológia szerint szerzői jogbitorlásnak nevezik!

MOSTRA INTERNAZIONALE DELL'EXLIBRIS DA DÜRER AL GIORNI NOSTRI
Bologna 1970, Galleria d'Arte del Caminetto. Kis 4°, 32 l.

Mirella Mattarozzi, a kiváló olasz ex libris művész nagy fába vágta fejszéjét, amikor Dürertől napjainkig az egész világ ex libris művészetéről képet kíván adni, viszonylag nem nagy anyagon keresztül. A régi anyagból csak pár ritkaságot ad (két Dürer ex librist, egy ismeretlen francia művész munkáját 1505-ből, azonkívül a 17. századból 4, a 18. századból ugyancsak négy lapot) napjaink ex libris művészetének bemutatását pedig Argentina (1 művész), Ausztria (2 művész), Belgium (2 művész), Brazília (1 művész), Csehszlovákia (1 művész), Kuba (1 művész), Dánia (2 művész), Észtország (1 művész), Franciaország (4 művész), Németország (2 művész), Japán (1 művész), Jugoszlávia (1 művész, a magyar Andruskó Károly), Lettország (1 művész), Litvánia (7 művész), Anglia (1 művész), Norvégia (1 művész), Olaszország (47 művész), Hollandia (6 művész), Lengyelország (6 művész), Portugália (1 művész), Oroszország (4 művész), Spanyolország (2 művész), Svájc (4 művész), Svédország (1 művész), Magyarország (8 művész), USA (1 művész) ötletszerűen kiválasztott művészeinek lapjain keresztül kívánta megoldani. Az egyes országokból szereplő művészek száma között is nagy eltolódások vannak; elég arra utalnunk, hogy a kitűnő csehszlovák ex libris művészetet mindössze egy művész képviseli. A magyar művészek közül Oláh István (1 lap), Drahos István (4 lap), Menyhárt József (2 lap), Nagy Árpád (1 lap), Fery Antal (1 lap), Stettner Béla (2 lap), Bordás Ferenc (3 lap) és Sternbenz Károly (1 lap) szerepeltek a kiállításon. A katalógus magyar vonatkozásai közül ki kell emelnünk Tóth Ervin rövid írását, Drahos István eredeti ducról nyomott illusztrációját és azt a tényt, hogy a "Comitato d'Honore" tagjai között három magyar (Bordás Ferenc, Galambos Ferenc és Tóth Ervin) is szerepelt. A katalógus anyaga - főleg a régi lapok tekintetében - értékes tanulságokkal szolgál.

PASZ MÁRTA GRAFIKUSMŰVÉSZ GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA (KATALÓGUS) Szeged 1971, Móra Ferenc Múzeum, Kis 4°, 16 l.

Kopasz Márta gyűjteményes grafikai kiállítása 1971. március-áprilisában zajlott le a szegedi Móra Ferenc Múzeumban, igen nagy sikerrel. A fekete-fehér és színes grafikák (fa- és linometszetek, akvarellek, monotípiák, perák stb.) között ex libris is szép számmal szerepelt, az 1941-1971 közötti évekből és a szép kiállítású katalógus illusztráció között is két oldalnak el az ex libris reprodukciói. Kopasz Márta sajátos grafikai stílusa a tömörség dominál, a fekete-fehér gyakran árnyékszerű alkalmazása amelyet sajátos technikával old fel, elsősorban ex libriseiben. Lapjai ma is viselik egy határozott, sajátos kifejezési eszközökkel rendelkező grafikusművész lényegét; lapjait szígnő vagy aláírás nélkül is könnyen személyes lehet kötni. A katalógusban Kopasz Márta művészi pályafutását Szeles Péter vázolja fel, értő szavakkal s a városához hű művésznek kijáró elismeréssel.

RÖDEL, KLAUS: LADISLAV RUSEK, EN TJEEKISK EXLIBRISKUNSTNER. Kopenhaga 1968, Privattryk. 8°, 36 l.

Klaus Rödel exlibrismonográfiáinak, opusjegyzékeinek egyre szaporodó sorában ezuttal Ladislav Ruseket, a kitűnő cseh exlibrisművészt és grafikust mutatja be az olvasóknak.

Rusek 1927. június 28-án született Hrabstvíben (Északmorsvaország). Kezdt rajzolni, festeni; középiskoláinak elvégzése után az Olomouci művészetpedagógiai fakultásán tanult (1946-1951). Egy évig tanított, a katonai szolgálatot teljesített, majd nehéz évek jöttek. 1953 és 1960 között kevés grafikát alkotott; ebben a korban inkább az akvarell - és a költés foglalkoztatta. Az Olomouci Egyetemen 1961-től rajzot, grafikát és festészetet tanított, 1961 és 1967 között ugyanott előadott művészet-történet is.

Exlibrissel S. Zakravsky ösztönzésére 1962-től kezdve foglalkozik és kísérletezés után jutott el mai stílusáig, amelyben a nagy foltok, az árnyékszerű megoldások dominálnak és modern megoldásuk mellett sem nélkülöznek bizonyos fajta dekorativitást. Exlibrisei és alkalmi grafikái, melyeknek száma 300, kedveltek és keresettek ugy hazájában, mint az egész világon. Kiállítottak Aarhsban (1964), Apeldoornban (1965), Rómában, Triesztben, Garmshagenban, Olomoucban (1966), Grazban, Tallinban, Poznanban (1967), Garmshagenben és Comoban (1968) kerültek kiállításra. Szabad grafikai arcképek, vegyes technikájú lapok, tusrajzok stb.) változatos tematikáról, a rajzi felkészültségről és egyéni művészi felfogásról tesznek tanúságot, több, mint 40 kiállításon kerültek a cseh közönség elé.

Klaus Rödel könyvecskéje rövid életrajz és művészi méltatás mellett exlibris oeuvre-listát is ad s így nagy segítségül szolgál a gyűjtőknek. A kötet gondosan válogatott illusztrációi között még nem publikált lapokat is találunk. A kötetet a művész arcképe díszíti.

10 DANSKE EXLIBRIS. (Bev. Klaus Rödel) Frederikshavn 1968, Privattryk 8°, 4 l., 10 t. (50 számozott példány.)

Klaus Rödel az 1968-as év tíz legjobb dán exlibrisét kötötte csokorba s bocsátotta a közönség elé. A tíz lap öt művész alkotása, ezek legtöbbje már ismert a gyűjtők előtt, ha nem is tartoznak Európa exlibrisművészetének élvonalába. Christian Blaesbjerg két színes klisényomata ötletes munka, de fa vagy linometszetben sokkal nagyobb művészi hatást adnának. Reinholdt Madsen új név a dán exlibrisművészetben és igen tehetséges; úgy Gutenberg-fejes régi űsnyomtatvány lapját utánzó saját exlibrise, mint monogramos exlibrise arra enged következtetni, hogy nemsokára Dánia vezető exlibrisművésze lesz. Arne Olsen egyfajta modern szecessziót művel, de kétalakos lapján a gondolati tartalom is előtérbe lép. Edmund Peter konzervatív, naturalista-realista művész akit elsősorban a természet ihlet. Kjeld Simonsen két rézkarca közül az egyik kifogástalan alkotás, a másik azonban (saját exlibrise) rajzi bizonytalanságoktól árulkozik.

Dánia - mint ahogyan ezt e mappa is bizonyítja - nem tartozik az exlibris "nagyhatalmak" közé; igaz, exlibrisművészetük reprezentánsainak nagyrésze nem hívatásos művész, hanem autodidakta széplélek. Az ötlet azonban évente kiadni egy-egy ország legjobb exlibriseit - követésre méltó.

ÜÜRKE, MADIS: AUNE SIIM SOM EXLIBRISKONSTNAER. Stockholm 1966 Svenska Exlibrisföreningen. 8°, 34-48 l.

A nagy művészekkel nem nagyon dicsekedhető svéd exlibrisművészetben Aune Siimnek jó neve van és hazáján túl is ismerik. Észtt származású 1904. június 30-án született. Művészeti tanulmányait az Állami Művészeti Szakiskola grafikai szakán végezte 1923 és 1929 között. 1928 és 1940 között rajztanárként működött a tallini Pedagogiumban. Pedagógiai munkásság mellett könyvcimlapokat, könyvillusztrációkat is készített és 1925 óta exlibrisrel is foglalkozik.

Aune Siim 1944-ben Svédországba települt át. Kezdetben a stockholmi Nordisk Museet-ben dolgozott, 1950 óta rajztanár Malmöben. Párisi, madridi, müncheni, brüsszeli, amsterdami, római utazásai nemcsak a művész klasszikusaival (Greco stb.), de a modern mesterekkel (Matisse, Picasso, Miró, Klee) is megismertették és kisebb-nagyobb módon mind nyomot hagyott művészetében. Szimbolumait gyakran meríti az antik Athén és Róma életéből, a korunk modern szimbolikája sem idegen tőle. Bár rézkarctechnikákban is dolgozik, igazán a fametszetben érzi otthon magát. Lapjain a sikban megoldott kompozíciók is plasztikus hatást adnak, mert a háttér feketéjét mindig feloldja és szívesen megmunkálja. Realizmusa gyakran az expresszió, expresszionizmus néha a szürrealizmus felé hajlik el. Exlibris-munkássága mindössze 5 lapot ölel fel, de a svédek méltán büszkélkednek vele. Üürke kis tanulmánykülönlenyomat a Svéd Exlibrisegyesület 1965-66. évi évkönyvéből.

DEL, KLAUS: LENKE DISKAY, EN UNGARSK GRAFIKER OG HENDES
LIBRIS. (Frederikshavn) 1970, Exlibristen. 88, 41 /3/ 1.

aus Rödel és nemrég alapított Exlibristen című könyvkiadó vállalata lassan-
t többet tesz a magyar ex libris népszerűsítése érdekében, mint a többi
zág, hazánkat is beleértve. Egy sereg magyar ex libris művész opus-listá-
ak kiadása után most Diskay Lenkéről írt és adott ki egy kismonográfiát,
ely szövegrészeiben (dán és német nyelven) Diskay Lenke életét és ex lib-
művészetét ismerteti, képanyagában pedig 5 fekete-fehér és 11 színes, vá-
atott lapon keresztül mondanivalóját megfelelően támasztja alá. Diskay Len-
mindnyájan jobban ismerjük és becsüljük annál, semhogy bővebben kelljen
zélni róla, de a közreadott lapok közül Weöres Sándor, Vas István, Inge
el és Nerone Santagiuliana részére készített színes, itthon kevésbé ismert
jait modern szimbolikájuk, játékos grafikai megoldásaik, élénk színviláguk
karakteres kompozícióik miatt feltétlenül ki kell emelnünk. A 150 számo-
t példányban megjelent munkát a szerző Galambos Ferencnek ajánlotta.

GEDGARD, HELMER - KÖHLER, JOHNY: EXLIBRIS I FARVER. 10. sam-
p. Rudkøbing 1968, Privattyk. Kis 8°, 26 l.

Fogedgaard és Köhler immár tíz éves, az év legszebb színes exlibrise-
mutató sorozatának 1969-évi kötete a szokott jó színvonalon és elegáns
litásban jelent meg. A címlapon mindjárt magyar exlibrist találunk: Fery
alnak Fogedgaard részére készített kétszínnyomatu fametszetét, amely erő-
stilizált magyar népművészeti galambjaival az alkotást a szép az alkotást
ép exlibrisen túl az exlibrisgyűjtés politikai szimbolumává (béke!) is avat-
Magyar vonatkozású a kötet első, háromszínnyomatu, két hálót húzó hat-
t ábrázoló linómetszete is, amely Andruskó Károlynak, a jugoszláviai ma-
r exlibrisművésznek a munkája. Harsány színei Biró Mihály egykori exlib-
inek színvilágára emlékeztetnek. Jan Battermann szírénye már csinján bá-
a fekete mellett a diszkrét rózsaszínnel és e mértéktartás csak előnyére
k. Ch.W. Bauditz amatőr dán exlibrisművész többszínnyomatu lapja a kö-
cori üvegablakok dekoratív szépségeire emlékeztet. H.M. Bungter ágon
szkódó madara kissé klisészerű benyomást tesz. B.B. Heim (Dánia) címe-
exlibrisének heraldikai jelentősége is van. A.Kucas litván művész exlib-
népművészeti ihletésű s így a "gyermeki szép" határait tágítja ki. Johan-
Naha modern ötletes kompozíciójú lapja meggyőzőbb színeket érdemelt
al Herbert Ott pipacs-csokra üdeségével, japános felfogásával messzire
elkodik az év színes lapjai közül. Edmund Peter (Dánia) exlibrise kissé
es stílust képvisel, témában és kompozícióban egyaránt. Ladislav Rusek
a az árnykép modern változatát teremti meg. Rakusho Mizufune színes fa-
zete a hagyományos japán fametszéstílust az absztrakció világába ülteti
a két, egymástól igen messze eső szépségideál ötvözete meglepő művészi
st eredményez.

Kár, hogy a kis füzet mindössze 100, számozott példányban jelent

Kedves ajándékot nyújtott át tagjainak az olomouci Palacký Egyetem Grafika
barátainak Egyesülete, amikor a helyi művészek legszebb, 1969-re készíte
őt újévi lapját kis mappába gyűjtötte össze. Dusan Janousek absztrakt fame
szete olyan ugyan, mint egy megfejtethetlen rejtvény, de szép. Jana Jeme
kova linometszete (nyitott tenyéren kinyílt rózsza) grafikailag kitűnően mego
dott, erősen lírai töltésű alkotás. Pavel Kotas linometszete a cseheknél egy
divatosabb árnykép modern megvalósítása. Ladislav Rusek két linometszete mo
dern hangszerelésével, lüktető vonalritmusával zavartalan élményt kínál. A k
mappa a modern cseh kisgrafika értékes ékszerdoboz.

MINAJEV, JEVGENIJ: EKSZLIBRISZ. Moszkva 1967, Izdatelsztvo Szovje
szkij Hudoznik. Haránt 8°, 118 (2) 1.

Minajev exlibrismonográfiája gazdagodó szovjet exlibris-irodalomnak
értékes nyeresége. Első fejezetében az orosz exlibris történetét foglalja össz
a XV. századtól (Doszifej exlibrise) a Szovjetunió megalakulásáig. Önálló ku
tatást e területen nem végzett ugyan a szerző, de a már korábban feltá
anyagot jól foglalta össze. A könyv második fejezete a szovjet exlibris törté
netét adja egészen napjainkig és a szovjet exlibris minden jelentősebb művé
lőjéről megemlékezik. E fejezetnek főleg a szovjet exlibris kezdeti, 1917-193
közötti időszakára vonatkozó megállapításai és adatközlései értékesek. A mon
gráfia harmadik része a külföldi exlibris történetéről ad összefoglalást; Néme
ország, Franciaország és Anglia exlibristörténetéről részletesebben emlékezi
meg, míg az olasz, belga, csehszlovák és lengyel exlibrisről csak vázlatos
szól. Kár, hogy a magyar exlibrisművészetről keveset ad s mindössze Nagy
Árpád, Drahos István, Fery Antal Gy. Szabó Béla, Stettner Béla és Kavecz
Zoltán nevét említi, pedig a magyar exlibrisművészekről a nemzetközi szak
irodalomban is sok jelentős cikk áll rendelkezésre. Sajnos, a kötet rengeteg
illusztrációja között sem akad magyar! A munka negyedik fejezete az exlib
risgyűjtésről szól s a nevesebb szovjet exlibrisgyűjtőket és gyűjteményeket is
merteti, de megemlékezik a szovjet exlibrisírókról és szakirodalomról is.
rész értékes adalékokat közöl a szovjet bibliofília történetéhez is. A kötet ta
talmi értékén túl kiállítása szempontjából is figyelmet érdemel. A szövegrés
mindkét oldal belső egyharmadát foglalja el, sötét alányomással, míg a fe
héren hagyott részekben lapról lapra jól megválasztott illusztrációkat talál
tunk. A kötet 120 illusztrációja az oroszul nem tudóknak is hasznossá teszi
a kötetet, mert az illusztrációkon keresztül is figyelemmel kísérhető az orosz
szovjet és külföldi exlibrisművészet fejlődése.

A monográfia példányszáma (10.000!) arra enged következtetni, hogy
az exlibris iránti érdeklődés egyre nő a Szovjetunióban is.

G.

Antal fametszete X2/2

Dr. Edo Tralbaut: FRANS MASEREEL (Pierre Peré kiadása, Antwerpen, 1973.)

Immár két évtizede említésre méltó gyakorlatot folytat az antwerpeni műkereskedelmi vállalat, amikor ügyfeleinek és barátainak újévi köszönő naptárt, vagy egyéb, mulandó értékű ajándéktárgyat küld, hanem e rendkívül izléses kiállítású könyvecskét jelentet meg, benne a neves belgiumi történetész, dr. Tralbaut legújabb művészettörténeti tanulmányaival. A szerző antwerpeni Van Gogh Archivum igazgatója, s így természetes, hogy az ént megjelenő könyv elsősorban Van Gogh művészetére vonatkozó írásokat tartalmaz. Az ismert tudósnak. Időnként azonban a téma aktualitása szerint, más témákat tárgyaló tanulmányokat is olvashatunk a sorozatban. A Peré-kötetek mindig minden részébe eljutnak és a tudományos intézmények számontartják, mint azokat könyvtárak számára.

Nekünk, magyaroknak, igen jó szolgálatot tett a szerző 1967-ben megjelent kötetével, amikor "Van Gogh az éremművészetben" című, gazdagon illusztrált tanulmányában a magyar művészek Van Gogh érmeivel olyan elismerően részletesen foglalkozott. Ebből a tanulmányából tudta meg a sorozat szerkesztője olvasótábor, hogy a világ első Van Gogh érmét a magyar Fejéssy Béni mintázta 1936-ban.

Legújabb kötetét a szerző teljes egészében az 1972. január 3-án elhunyt nagy belga grafikusművész, Frans Masereel emlékének szentelte. A Masereel-ről írt könyvek, kiállítási katalógusok egész könyvtárat tesznek ki. Az Ex libris belga szerző éppen ezért nem újabb monográfia megírásával akart emlékeztetni honfitársának emléket állítani. Megismerkedésük, együttműködésük és fél-

évszázados barátságuk történetét mondja el derűs hangvételű írásában olyan-
pen, hogy abban Masereel mellett a Szerző és közös barátjuk, a magyar sz
mazásu, Svájcban élt békeharcos, Latzkó András lesz a könyv három fő
replője.

Masereel világszerte megbecsült grafikai munkásságáról ezért csak v
latos említés történik. Annál nagyobb súlyt kap a film és a színház világá
végzett diszlet- és jelmeztervezői tevékenysége, melyről eddig itthon vo
keveset hallhattunk. (Erről a tevékenységről az új Művészeti Lexikon sem
említett.) Svájcban Lorca darabjait vitte Masereel ily módon színpadra, a
delbergi operaház részére a "Varázsfuvola" diszleteit tervezte. A belga m
ter tiznél több darab diszletét alkotta meg s ebben a tevékenységében az
elvet vallotta, hogy a diszlet nem azonos a felnagyított festménnyel.

Tralbaut könyve nyomán új oldaláról ismerhetjük meg Masereelt, aki
a szerző megállapítása szerint – nemcsak az évszázad legnagyobb fametsz
volt, hanem egyike a kor legjelentősebb festőinek is.

Dr. Soós I

ÚJ ANGOL KÖNYV AZ EXLIBRIS-RŐL

Angliában a közelmúltban egy gyönyörű könyvet adtak ki, mely
zonyára minden gyűjtőt és művészt érdekel, aki az exlibrisszel foglalkoz
A mű címe "ENGRAVED BOOKPLATES – EUROPEAN EX LIBRIS 19
1970" és igen szép a könyv megjelenése.

176 oldalas a mű, vászonkötésben, két színben, arany nyomással,
héz matt papíron, Erhardt és Vendôme betűkkel.

A könyv az exlibris eredetével és történetével foglalkozó bevezető
kezdődik, majd rátér a gyűjtés fejlődésére napjainkig. Ezután tanácsok l
vetkeznek a gyűjtésről, katalogizálásról, hogyan kell exlibrist metszeni
vésszel, csere céljára. A szerző egy "specimen"-t is közöl, hat nyelven,
különböző cserelistáról, melyek magát a cserét könnyítik meg.

Ezenkívül az európai exlibris társaságokat felsorolja és bejelenti
"The Bookplate Society of Britain" megszűlését, mely végre lehetővé teszi
cserét angol gyűjtőkkel is. Mint köztudott, ez eddig gyakorlatilag lehetetl
volt. A könyvet 525 értékes exlibris reprodukció teszi érdekessé, mely
nemzetek szerint vannak felosztva, minden európai nemzetnek külön feje
van szentelve, mely a legkiválóbb alkotó művészek névsorával zárul, fel
rolva címüket és működési területüket.

A mű – mely angol nyelven íródott – tökéletes, szenvedélyes és
telligens együttműködés eredménye ANTHONY REID angol bibliofil és az
mert belga művész, MARK F. SEVERIN között. Nem kis fáradság eredmén
ez a hasznos könyv, mely nem hiányozhat egyetlen gyűjtő vagy művész kö
tárából sem.

A könyv a "Private Librarians Association" kiadásában jelent meg,
6 fontsterling vagy 17 USA dollár. A beszerzés ügyében a következő cí
kell írni:

To The Hon. Publications Secretary PRIVATE LIBRARIES ASSOCIATION
41, Cuckoo Hill Road – PINNER – Middlesex (England).

RÉSUMÉ

Juin 1973 s'ouvrait dans le Musée Balaton à Keszthely la Deuxième Biennale de la Petite Graphique. C'est Spectator qui donne un compte rendu de l'exposition dans l'article premier de la revue. Les participants, 39 Hongrois y étaient représentés par ses 153 ex libris. Les oeuvres exécutées de la meilleure qualité étaient récompensées des prix de niveau. Ses participants étaient F. Deák, B. Stettner et K. Andruskó. L'organisateur de l'exposition était Judit Baranyai. C'était F. Poór qui rédigea le catalogue et dont F. Galambos a écrit le préface. - Le troisième plus grand collectionneur de l'ex libris de la Hongrie était le Docteur István Lustig. Son article (p.6-11.) Ferenc Galambos fait connaître sa vie et son oeuvre. Il est né en 1903 dans le village Lábod du comitat Somogy. Il a poursuivi ses études à l'Université de Szeged et il y a pratiqué comme un artiste renommé et très efficace. En 1944 les nazis l'ont tué. Le jeune István Lustig était un homme lettré, il s'intéressait à la musique, au théâtre, aux arts. Il s'est lié d'amitié très tôt avec György Buday et Endre Vadász, deux représentants célèbres de la graphique hongroise entre les deux guerres mondiales. Sa profession lui assura une vie sans soucis matériels et il était un homme de bon goût. En 1936 il figurait déjà avec 156 ex libris, portants son nom, dans la liste d'échange de la Guilde Ajtósi Dürer. En 1939 il possédait déjà 320 planches propres, sa collection d'ex libris contenait environ 1000 pièces.

Également F. Galambos qui donne un portrait de l'artiste hongrois peu connu Imre Földes (p.12-14.) Il est né en 1881 à Budapest et il faisait ses études à Munich, Berlin et Paris. Entre 1905 et 1918 il exposait régulièrement ses aquarelles et dessins à Budapest à l'occasion des expositions de la Société des Beaux-Arts. En 1918 il fonda une maison d'édition pour les oeuvres d'artistes, mais il échoua très tôt par la conséquence de la dévalorisation monétaire pendant la guerre. En 1921 il devenait le directeur d'art de l'Helicon à Temesvár, mais en 1935 il s'installa à Bukarest. Nous ne connaissons pas la cause et la date de son mort, vraisemblablement il est aussi un victime des lois "pour la purification du race." Comme peintre, son style se situe entre le réalisme et le Nouveau Réalisme. Dans ses ex libris de peu nombre il a profité des expériences de l'art de l'affiche.

Le XIIIème Congrès de l'Ex Libris organisé à Budapest le nom de la Didelyté, artiste lituanienne, est bien connu en Hongrie. A cette occasion elle a acquis le deuxième prix du Concours Bartók. Dans son article (pages 15. et 16.) G.F. fait connaître son activité artistique très sympathique. Elle est née en 1938 et elle faisait ses études d'artiste à Vilnius entre 1958 et 1968. Elle est un excellent illustrateur des livres qui s'occupe aussi d'ex libris depuis 1969. Jusqu'à présent elle a créé environ 60 ex libris dont la plupart est eau-forte.

L'Imprimerie d'État des Billets de Banque de Budapest possède une réputation mondiale à cause des productions artistiques. Les artistes de l'Imprimerie question s'occupent aussi de l'ex libris. Un jeune membre de son équipe de créateurs est Viktor Dániel, dont l'activité artistique est richement commentée par F. Galambos (P.17-19.) V. Dániel est né en 1926 à Budapest et depuis 1945 il est un collaborateur de l'Imprimerie mentionnée. Ses maîtres étaient Jenő Percz et Álmos Jaschik. Son chef d'oeuvre est sa cartelle contenant des ex libris en dimension miniature. (Mini Ex Libris "Dani" 1972.)

Dans son article (P.20-21) le collectionneur T. Maczelka énumère les exigences des collectionneurs envers les créateurs de la petite graphique. István Réthy publie (P.23-24.) un compte rendu sur la rencontre des collectionneurs organisée le 30 avril 1973 dans la ville de Cegléd, où fonctionne un groupe local très actif avec 35 membres. La page 24. contient une liste des nouveaux membres de la KBK. Vencel Elekes fait connaître l'activité artistique de Sándor Karancsi. (P.25-26.) L'artiste âgé de 41 ans vit à Gheorgheni (Roumanie) et il est agrégé du Lycée local. Dans son oeuvre graphique figure une demi centaine d'ex libris.

Les publications recensées par F. Galambos sont les suivantes: Catalogue de l'exposition "L'Art de l'Ex Libris Hongrois Contemporain" (Gyula, 1969.) - "L'histoire de la navigation sur le lac Balaton" (Keszthely, 1971.) - Charli Andruskó: Ex Libris de Zenta (Senta, 1969.) - Fogedgaard-Köhlen: EXLIBRIS I FARVER. 12. samling (Rudköbing, 1970.) - Ambur: L'art d' Evald Okla (Tallin, 1969.) - Réthy-Rödel: Joseph Menyhárt, un artiste hongrois de l'ex libris. (Frederikshavn, 1968.) - "Catalogue de l'Exposition Internationale de l'Ex Libris de Dürer à nos jours." (Bologna, 1970.) - Catalogue de l'exposition de Márta Kopasz (Szeged, 1971.) - Rödel: Ladislav Rusek, un artiste tchèque (Frederikshavn, 1968.) - Rödel: Dix ex libris danois. (Frederikshavn, 1968.) - Üürike: Aune Siim (Stockholm, 1966.) - Rödel: Lenke Diskay, une artiste graphique hongroise. (Frederikshavn, 1970.) - Fogedgaard-Köhlen: EXLIBRIS I FARVER. 10. samling. (Rudköbing, 1968.) - "P.F. 1969." Une cartelle des amis de la graphique de l'Université d'Olomouc. (Olomouc, 1968.) - Minajev: Ex Libris (Moscou, 1967.)

Dr. Imre Soós fait connaître la nouvelle publication de Pierre Peré (Antwerpen, 1973). C'est l'essai ravissant du docteur M.E. Tralbaut sur le grand artiste belge - décédé le 3 janvier 1972 - Frans Masereel. (P.45-46.) Sur la page 46. le rédacteur publie ses observations sur un excellent nouveau livre d'ex libris anglais: "ENGRAVED BOOKPLATES- EUROPEAN EX LIBRIS 1950-1970"

Megjelent 500 példányban, 4 (A/5) iv terjedelemben.
730487 DATORG Nyomda - Felelős vezető: Harkai József

66	67	68	69	70	71	72	
74	75	76	77	78	79	80	
82	83	84	85	86	87	88	
90	91	92	93	94	95	96	
98	99	100	101	102	103	104	
106	107	108	109	110	111	112	
114	115	116	117	118	119	120	
122	123	124	125	126	127	128	

II. tábla 65. Harmos Károly - 66. Hatvani Sándor - 67.-69. Havas László
70. Háy Károly László - 71. Helbing Ferenc - 72. Hidjed Mária L.
73. Hoós Elvira - 74. Horváth Endre - 75. Istókovits Kálmán - 76. Jaschik
Álmos - 77. Józsa János - 78. Jurida Károly - 79. Kasichnitz József - 80.
Kákonyi István - 81. Kaveczky Zoltán - 82. Kedvek János - 83. Kékesi
László - 84. Keller Klótilde - 85. Keményffy Jenő - 86.-87. Kertes-Kollmann
- 88.-89. M. Kiss József - 90. Kner Albert - 91. Kolosváry Sándor - 92. Kon-
dor Gyula - 93.-94. Kopasz Márta - 95. Korda Béla - 96. Kós Lajos - 97.
Kovács Ferenc - 98.-100. Kozma Lajos - 101. Kóhegyi Gyula - 102. Köpeczi
Boóc István - 103.-104. Kürthy György - 105. Lavotha Géza - 106.-110.
Szoboszlai Mata János - 111. Makoldy József - 112. Márton Lajos - 113.
Madgyes László - 114. Menyhárt József - 115. Meskó Anna - 116. Molnár-
C. Pál - 117. Moskál Tibor - 118. Mottl Román Pál - 119. Gy. Molnár István
- 120.-121. Nagy Arisztid - 122.-126. Nagy Árpád - 127.-128. Nagy Árpád
Dániel

NEVES GRAFIKUSMŰVÉSZEINK
SZÁMOZOTT RÉZKARCAI
RÉSZLETRE IS MEGVÁSÁROLHATÓK A
KÉPCSARNOK BEMUTATÓTERMEIBEN

BUDAPESTEN

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA

V., Váci utca 25.

MEDNYÁNSZKY TEREM

V., Tanács körút 26.

CSONTVÁRY TEREM

V., Vörösmarty tér 1.

PAÁL LÁSZLÓ TEREM

VIII., Rákóczi út 57/b.

DERKOVITS TEREM

VI., Lenin körút 63.

PÓR BERTALAN TEREM

VIII., József körút 70.

VIDÉKEN

BÉKÉSCSABA

Tanácsköztársaság u. 10.

NYÍREGYHÁZA

Dózsa György u. 3.

DEBRECEN

Vöröshadsereg u. 31.

PÉCS

Kossuth Lajos u. 24.

EGER

Széchenyi út 13.

SALGÓTARJÁN

Tanácsköztársaság tér 19.

GYÖR

Bajcsy Zsilinszky út 35.

SZEGED

Kárász utca 17.

MISKOLC

Széchenyi út 21—23.

SZOLNOK

Kossuth Lajos u. 6—8.

KAPOSVÁR

Ady Endre u. 10.

SZOMBATHELY

Bajcsy Zsilinszky u. 27.

NAGYKANIZSA

Deák tér 3.

VESZPRÉM

Szabadság tér 10.

ZALAEGERSZEG Kossuth Lajos u. 15.